

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUČ

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

**Prostor vymezený obětmi ukrajinského konfliktu ve vybraných
zpravodajských agenturách v lednu roku 2015**

(The extend of information provided for victims of the ukrainian conflict by selected news
agencies in the course of January 2015)

Bakalářská diplomová práce

Miroslav Novotný

Vedoucí bakalářské diplomové práce:

Doc. PhDr. Peter Valček, PhD

OLOMOUČ 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou použitou literaturu i další zdroje. Tato bakalářská práce obsahuje 80 777 znaků.

V Olomouci dne.....

Abstrakt

Obsahem této bakalářské práce je analýza zpravodajských textů vybraných zpravodajských agentur v lednu roku 2015 se zaměřením na prostor, kterému se dostalo obětem ukrajinského konfliktu. Jejím cílem je zjistit, zda je obětem konfliktu vymezen v různých agenturách stejný prostor. Analýza byla provedena na zpravodajských agenturách Associated Press, BBC, Reuters a RIA Novosti. Práce se skládá ze dvou částí. První, delší část, je teoretická, druhá část je praktická. První část osvětluje užitou metodu výzkumu, věnuje se válečnému zpravodajství, zpravodajským hodnotám, vlivu médií a také obsahuje část, ve které je uvedena stručná historie Rusko-ukrajinských vztahů. Praktická část představuje výzkumné šetření prostřednictvím kvantitativní obsahové analýzy. Analýza konfliktu sleduje proměnné: počet obětí, počet zpravodajských sdělení věnujících se obětem a počet civilních a vojenských obětí.

Klíčová slova: Ukrajina, Rusko, AP, BBC, Reuters, RIA, oběť

Abstract

This work contains an analysis of selected news agencies in the course of January 2015 by the extend of information provided for victims of the ukrainian conflict. The aim of this work is to find out whether the victims of the conflict defined in the various news agencies the same extend of information. The analysis was realized on the news agencies Associated Press, BBC, Reuters and RIA Novosti. The bachelor diploma thesis consists of two parts. The first and longer part is theoretical and the second part is practical. The first part elucidate the used research method and is dedicated to the war news reporting, news values, media influences and also contains a section, which provides a brief history of Russian-Ukrainian relations. The practical part presents the the research through quantitative content analysis. Analysis of the conflict monitors variables: the number of victims, the number of news devoted to the victims and the number of civilian and military victims.

Keywords: Ukraine, Russia, AP, BBC, Reuters, RIA, victim

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Předpoklady a cíle práce.....	8
3. Válečné zpravodajství a zpravodajské hodnoty	9
3.1 Válečný zpravodaj a jeho práce	9
3.2 Zpravodajské hodnoty	10
4. Výběr tématu	11
4.1 Vliv a působení médií	11
4.2 Proč právě ukrajinský konflikt	12
5. Metodika práce	14
6. Zpravodajské agentury a jejich volba	18
6.1 Výběr agentur	18
6.1.1 Associated Press.....	18
6.1.2 BBC.....	19
6.1.3 Reuters.....	19
6.1.4 Srovnání BBC a Reuters	19
6.1.5 RIA Novosti.....	20
6.2 Srovnání jednotlivých agentur	20
7. Historie	22
7.1 Rusko-ukrajinské vztahy	22
7.2 Geopolitické dělení Ukrajiny.....	30
8. Oběti konfliktu – prostor vymezený mrtvým.....	31
8.1 Průběh analýzy	31
8.2 Počet zpravodajských článků věnujících se obětím konfliktu	32
8.2.1 Původní záměr	32
8.3 Počet obětí konfliktu	34
8.4 Nové oběti konfliktu	35
8.5 Významné události	36
8.5.1 První autobus	36
8.5.2 Trolejbus v Doněcku	36
8.5.3 Mariupol.....	36
8.6 Prostor vymezený civilistům.....	37
8.7 Hlášení ostřelování	38
8.8 Oběti podle jejich nahlášení	39
8.9 Civilní a vojenské oběti.....	42

8.10	Oběti podle jejich geografického umístění	43
8.11	Prostor vymezený dětským obětí	45
8.12	BBC a Day in pictures	46
8.13	Další sledované výrazy	47
9.	Závěr	49
10.	Možná rozšíření tématu	50
8.	Přílohy a grafy:	51
9.	Seznam použité literatury	57
	Internetové zdroje:	60
10.	Seznam zkratek	61

1. Úvod

Ve své bakalářské diplomové práci se zabývám zpravodajským pokrytím konfliktu na Ukrajině v lednu roku 2015. Jelikož je ukrajinská krize ještě velice aktuálním tématem, není podrobně zmapovaná a odborné práce na toto téma teprve vznikají, rozhodl jsem se přispět svým dílem a podat důkladnou analýzu o tom, jaký prostor byl vymezený obětím konfliktu v předních světových zpravodajských agenturách. Ukrajinská krize je v současnosti velice často skloňovaným tématem. Celý rok 2014 se nesl ve znaku krize a dalo se usuzovat, že konflikt na Ukrajině jen tak ze dne na den neustane. Kyjev, kde série protestů s názvem Euromajdan začala, je od mého trvalého bydliště vzdálen jen 1 194 km (dle serveru Google maps¹), tedy vzdálenost zvládnutelná automobilem za třináct hodin. Na Ukrajinu velice rád jezdím a její osud mi i z výše uvedených důvodů samozřejmě není lhostejný. Jak situace na Ukrajině opravdu vypadá, se jen prostřednictvím médií nedozvíme, vždy se bude jednat jen o realitu zprostředkovanou skrze média, tedy mediální konstrukci reality². Rozhodl jsem se tedy zjistit, jestli a jak se liší informace, které poskytují jedny z největších zpravodajských agentur na světě. Důležitým faktorem je pro mě i posuzování pravdivosti a všeobecně získávání pravdy.³

Touto prací jsem se chtěl pravdě o konfliktu na Ukrajině alespoň přiblížit. To, že se v rámci ukrajinského konfliktu nevede jen válka se zbraněmi, ale i válka mediální, dokládá například zjištění reportérky BBC Natalie Antaleva, které se podařilo odhalit zcela vymyšlenou oběť.⁴ Mělo jít o desetiletou holčičku, která měla být, podle několika ruských televizí, zabita v Petrovské čtvrti v Doněcku. Nic takového se však, podle později zjištěných informací, nestalo. O pravdivé informování o konfliktu se snaží také internetová stránka stopfake.org.⁵ Ukrajina je bývalou svazovou zemí Sovětského svazu, je tedy pro dnešní Rusko významná nejen svou polohou a společnou historií, ale také plní klíčovou roli v exportu ruských energetických surovin na trhy evropských zemí, což se v minulosti stalo nejednou

---

¹ Maps.google.com. [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/dir/Vacenovice/Kyjev,+Kyiv+city,+Ukrajina/@50.0365996,19.120327,6z/data=!4m13!4m12!1m5!1m1!1s0x4713245600867c05:0xd59487218fba95c4!2m2!1d17.1740459!2d48.9451036!1m5!1m1!1s0x40d4cf4ee15a4505:0x764931d2170146fe!2m2!1d30.5234!2d50.4501?hl=cs>

² Viz dále

³ K použití pojmu „pravda“ mě přimělo přečtení knihy *Pravda a metoda* (GADAMER, Hans-Georg. *Pravda a metoda*. I, *Nárys filosofické hermeneutiky*. Vyd. 1. Praha : Triáda, 2010. 415 s. Paprsek ; sv. 18. ISBN 978-80-87256-04-6.)

⁴ ANTALOVA, Natalia. Reports of 10-year-old killed in Ukraine 'made up'. BBC World News [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-32137302>

⁵ [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://www.stopfake.org>

důvodem konfliktu mezi těmito dvěma zeměmi. Rusko si nemůže dovolit ztratit zemi jako je Ukrajina ze sféry svého mocenského vlivu. Tento boj o národní identitu na jedné straně a udržení moci na straně druhé pro mě byl dalším impulsem pro výběr právě tohoto tématu.

Práce je, mimo úvod a závěr, členěna na šest samostatných kapitol. V první kapitole uvádím předpoklady výzkumu a vymezuji cíle práce. Také si v ní stanovuji některé výzkumné otázky. Druhá kapitola je věnována válečnému zpravodajství a zpravodajským hodnotám. Snažím se v ní přiblížit práci válečných zpravodajů, včetně některých etických úskalí této práce. Třetí kapitola objasňuje výběr mého tématu, uvádím v ní také vliv médií na koncového příjemce. Čtvrtou kapitolu jsem vymezil pro metodiku práce a stanovím v ní hypotézy práce. Pátá kapitola vyjasňuje výběr zpravodajských agentur. V další kapitole uvádím co nejpodrobněji (v rámci rozsahu práce) historii rusko-ukrajinských vztahů od roku 1994, tedy od zvolení ukrajinského prezidenta Leonida Kučmy, až do nové vojenské doktríny Ruské federace, kterou podepsal Vladimír Putin v prosinci roku 2014. Snažil jsem se tedy stručně obsáhnout nejdůležitější události, které předcházely ukrajinskému konfliktu. Součástí této kapitoly je i geopolitické dělení Ukrajiny. Sedmá kapitola se věnuje samotné analýze zpravodajství.

Pro potřeby této bakalářské práce byla zvolena kvantitativní obsahová analýza. Více pak v kapitole č. 4 s názvem Metodologie práce. Problém představovalo velké množství zpravodajských sdělení věnujících se obětem, musel jsem tedy provést změny plánu výzkumu. Za měsíc leden roku 2015 vydala britská agentura BBC ve své sekci World celkem 2 354 článků, americká agentura Associated Press – World 1 607 článků, britská Reuters ve své sekci World News 1 495 článků a ruská RIA Novosti – World celkem 6 059 článků. Jelikož se počet zpravodajských sdělení u jednotlivých zpravodajských agentur velice výrazně rozcházel a zpravodajství agentury RIA Novosti tvořilo 52,6% celkového počtu 11 515 sdělení, musel jsem také více prostoru věnovat právě této agentuře.

Na zdroje a literaturu je téma ruské zahraniční politiky velice bohaté, vycházel jsem však především z knihy Ruské ekonomické zájmy ve službách velmocenské politiky od Jaroslava Šimona⁶. Další přínosnou knihou byl sborník Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském

---

⁶ ŠIMON, Jaroslav: Ruské ekonomické zájmy ve službách velmocenské politiky. Mezinárodní politika, XXX, 2006, č. 2, s. 4-5.

prostoru v překladu od Petry Kuchyňkové a Tomáše Šmída⁷. Při zpracování rusko-ukrajinských vztahů pro mě byla nejpřínosnější práce Ondřeje Ferduse Ruská zahraniční politika vůči zemím bývalého Sovětského svazu s podnázvem Případová studie Ukrajiny.⁸

Bez počítačového programu FeedReader by bylo šetření podobného rozsahu pro jednoho člověka téměř nerealizovatelné, chtěl bych tedy tento program doporučit dalším pro snadnější realizaci jejich obdobných výzkumů.

Následují možná úskalí zvolené metody. Mnou zvolená metoda výzkumu se zaměřuje pouze na fakta, tedy v tomto případě počty zpravodajských sdělení, počty mrtvých, raněných, počty civilistů, vojáků a dětí. Uvádět počty mrtvých dětí jen jako čísla je pro mě velice obtížné, přijde mi to necitlivé, rozhodl jsem se proto tuto „dehumanizaci“ alespoň částečně odstranit a věnovat se dětským obětem trochu více. Vždy jsem se pokusil zjistit o daných obětech co nejvíce.

---

⁷ DARCHIASHVILI, Vakhtang et al. Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském prostoru. 1. vyd. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2006. 200 s. Studie (Mezinárodní politologický ústav); sv. 45. ISBN 8021041714.

⁸ FERDUS, Ondřej (dis). Ruská zahraniční politika vůči zemím bývalého Sovětského svazu a případová studie Ukrajiny [rukopis]. 2010. 54 s. (103 128 znaků). Bakalářská práce -- Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2010.

2. Předpoklady a cíle práce

Tato práce staví na předpokladech, že ruská tisková agentura RIA Novosti o konfliktu informovala více než agentury AP, BBC a Reuters, protože konflikt probíhá u Ruských hranic s Ukrajinou a existují dokonce důkazy, že jsou na území Ukrajiny také ruští vojáci. Dalším podnětem pro tvorbu tohoto předpokladu je jazyk, ve kterém agentury své zprávy píšou, tedy čtenářům jaké národnosti a geografického rozmístění je jejich zpravodajství primárně určeno, a to i přes to, že dnešní doba umožňuje snadné získávání informací i z druhé strany zeměkoule. Na základě těchto předpokladů byly stanoveny cíle a výzkumné otázky.

Prvním cílem této bakalářské diplomové práce je sledovat a porovnat prostor vymezený obětmi ukrajinského konfliktu v největších zpravodajských agenturách RIA Novosti, Associated Press, BBC a Reuters v lednu roku 2015. Cílem je všimnout si odchylek v informacích u jednotlivých textů týkajících se stejných událostí. Následovat bude grafické znázornění četnosti zpráv v jednotlivých dnech a srovnání počtu obětí, jak o nich informovaly výše uvedené agentury.

Druhým cílem práce je zjištění četnosti zpravodajských textů jednotlivých zpravodajských agentur týkajících se tématu ukrajinského konfliktu v porovnání s celkovým počtem zpravodajských textů v měsíci lednu. Zároveň se zaměřím a srovnám četnost použití předem vybraných výrazů, jako jsou válka, Putin, oběť, mrtvý, zemřel (v angličtině a ruštině) atd.

Zjistit bych také chtěl, zda byl poskytnut všem kategoriím obětí, definovaným na základě jejich národnosti a povolání, stejný mediální prostor. Ve válečném zpravodajství⁹ bývá zvykem informovat především o ztrátách z řad civilistů a ztráty na straně vojáků brát jako přirozenou součást konfliktů. Výše uvedené cíle se pokusím zodpovědět prostřednictvím kvantitativní obsahové analýzy zpravodajství.¹⁰

---

⁹ Viz další kapitola

¹⁰ V práci vycházím z definice Tomáše Trampoty, jenž uvádí, že zpravodajství je „nabízení informací (tj. zpráv) o rozmanitých událostech, které by mohly být pro příjemce důležité, užitečné – nebo alespoň zajímavé.“. TRAMPOTA, Tomáš. 2006. Zpravodajství. Praha: Portál. ISBN 80-7367-096-8.

3. Válečné zpravodajství a zpravodajské hodnoty

3.1 Válečný zpravodaj a jeho práce

Práce se věnuje také vyváženosti zpravodajství vybraných agentur, nelze se však nezmínit o tom, jak tato žurnalistická sdělení vznikají. V této kapitole se věnuji pozadí válečného zpravodajství a jeho kontextu. Důležité je vnímat rozdíl mezi válečným a standardním zpravodajstvím. Zpravodaj Jan Urban ve své knize *Zpravodajství v extrémních situacích* píše: „Válečný zpravodaj je řemeslo na hranici lidskosti a lidských možností. Nelze ho přežít nepoškozený. Váleční reportéři procházejí zkušeností, na kterou se nelze připravit, a které se později nelze zbavit“.¹¹ „V krizových podmínkách navíc může být velmi obtížné, nebezpečné nebo dokonce nemožné ověřit informaci alespoň ze dvou na sobě nezávislých zdrojů. Kromě toho se novináři v těchto oblastech často setkávají s lidmi, kteří mohou být traumatizováni a jejich informace mohou být z tohoto důvodu zcela vymyšlené. Člověk, který je pod vlivem silných emocí nebo tisíců léků, může pomaleji chápat, hůře se rozhodovat nebo vystupovat nelogicky.“¹² Práce novináře tedy musí zahrnovat určitý stupeň obezřetnosti a podezřavosti. Novinář však může v dobré víře získat a použít informace, které nejsou pravdivé. Práci válečných novinářů ve svém dokumentu „*Válka podle médií*“¹³ skvěle demonstruje novinář Danny Schechter. Ten zmiňuje tzv. infotainment¹⁴ ve válce o Irák, která podle něj trvala jen sedm set dvacet hodin, a upozorňuje na možnosti využití a zneužití médií v moderním globalizovaném světě. Dopad válečného zpravodajství na civilní obyvatelstvo nemusí být jen na základě publikovaných informací, ale může také vyplynout i z konkrétní činnosti novináře na místě.

---

¹¹ URBAN, J. 2001. *Zpravodajství v extrémních situacích*. In: *Zpravodajství v médiích*. Osvaldová, B. aj. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-248-2.

¹² ŠINDELÁŘOVÁ, B., VYMĚTAL, Š. 2006. *Novináři a neštěstí*. 1. vyd. Praha: Themis, 2006. ISBN 80-7312-039-9.

¹³ *Válka podle médií* [WMD: Weapons of Mass Deception] [dokumentární film]. Danny Schechter. USA. 2004

¹⁴ Z anglického information = informace a entertainment = zábava pojem vztahující se k hodnocení mediovaných sdělení. REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.

3.2 Zpravodajské hodnoty

V práci využívám teorii zpravodajských hodnot¹⁵, která „odkazuje k obecně přijatým a ustáleným představám o tom, co bude publikum s ohledem na jeho skutečné zájmy a na základě závažnosti událostí, pravděpodobně zajímat.“¹⁶ Přestože byl termín zpravodajská hodnota¹⁷ poprvé použit už v roce 1922 Walterem Lippmanem, zásadní význam získalo pojetí zpravodajských hodnot autorů Johana Galtunga a Marie Rugeové z roku 1965, kteří určili dvanáct zpravodajských hodnot.¹⁸ Jednalo se o frekvenci, práh pozornosti, jednoznačnost, význam, souznění, překvapení, kontinuitu, variaci, vztah k elitním národům, vztah k elitním osobám, personalizaci a negativitu.¹⁹ Podle konceptu zpravodajských hodnot lze tedy očekávat, že se budou zprávy o obětech tohoto konfliktu ve zpravodajství objevovat s postupem času méně často a budou kratší.

V minulosti byly různými autory předkládány různé počty a názvy těchto faktorů. Zatímco McQuail rozlišuje deset „Primárních zpravodajských hodnot v západních médiích: rozměr událostí, blízkost, jasnost, omezený časový rozměr, závažnost, souznění, personifikace, negativnost, významnost, drama a akce“²⁰, Burnsová považuje za základní zpravodajské hodnoty dopad, časový rozměr, blízkost, konflikt, naléhavost, novost a relativitu²¹.

Je velice pravděpodobné, že se budou zpravodajské agentury více věnovat zahraničním obětem, pokud tedy nějaké budou. Také lze předpokládat, že větší prostor bude vymezený civilním obětem a obětem vojenským se agentury věnovat příliš nebudou. Do zpravodajství se budou pravděpodobně dostávat sdělení, která budou pro probíhající konflikt něčím neobvyklá, která nezapadnou mezi každodenním zpravodajstvím.

---

¹⁵ Alternativní definici předkládá například Jiráček a Köpplová: „Zpravodajskými hodnotami se rozumí všechny faktory, jež v daném období a daném sociálním a kulturním prostředí rozhodují o zařazení zprávy do zpravodajství a o způsobu jejího zpracování, tedy o tom, že nějaké téma či nějaká událost překročí práh pozornosti médií.“ (Jiráček, Köpplová 2003: 77)

¹⁶ MCQUAIL, Denis. 2007. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-338-3. s. 242

¹⁷ V anglickém originálu označován news value.

¹⁸ KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 807184134X. s. 119-120

¹⁹ Tamtéž str. 120-121

²⁰ MCQUAIL, Denis. 2007. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-338-3. s. 302

²¹ BURNS, Lynette Sheridan. Žurnalistika. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 186 s. ISBN 8071788716. str 63-64

4. Výběr tématu

4.1 Vliv a působení médií

Při výběru tématu pro mě byl důležitým aspektem vliv médií na běžného čtenáře, tedy konzumenta. Sílu médií si mnoho lidí neuvědomuje v plném rozsahu a nepřikládají médiím větší význam. Pokusím se tedy o malé uvedení do problému. Obsah mediálního produktu představuje jeho téma a prvky, z nichž je produkt složen. Obsah je přístupný popisu a zkoumání. Na studiu mediálních produktů a jejich obsahů je nejlákavější představa, že je možné z typu obsahu vyvozovat účinky, které ten či onen obsah může mít na jednotlivce či na společnost.²² Jakkoliv má charakter obsahu mediálního produktu zásadní podíl na tom, jak s ním uživatel nakládá, a jakkoliv nepochybně představuje jeden ze zdrojů inspirace pro další chování, není možné hledat přímou příčinnou souvislost mezi charakterem mediovaného obsahu a jednáním lidí. Na druhou stranu se ale mediální produkty nepochybně podílejí na formování prostředí, v němž se lidé pohybují, nabízejí řadu podnětů k úvahám, modely chování, rozšiřují hranice poznání za bezprostřední okolí, jsou aktivní součástí kultury, do níž člověk patří.²³ Důležitým prvkem ve zkoumání vybraných zpravodajských agentur je propaganda. Nemůžeme však čekat, že ve vybraných agenturách bude používána propaganda za pomoci nějakých symbolů, musíme hledět na výběr témat jednotlivých zpravodajských sdělení a porovnávat jejich vzájemnou četnost. Důležitá je také tzv. konstrukce reality. Winfried Schulz ve své práci *Konstrukce reality ve zpravodajských médiích*²⁴ hovoří o konstrukci reality masovými médii. Kritéria, podle kterých se tyto konstrukce tvoří, jsou hodnoty zpráv. Vykonstruovaný svět se pro recipienta stává faktickou realitou, neboť k většině věcí, o nichž je zpravován, přímý přístup nemá. „Ať již byl vztah mediální reality k „faktické“ realitě vytvořen jakkoli, jisté je, že recipient považuje zprávy za zaručené svědectví o „skutečném“ dění, ve svém dosahu se tedy realitě rovnají.“ Tím není řečeno, že by mediální realita měla být brána jako skutečnost se všemi důsledky, platí však, že představy občanů o realitě jsou rozhodujícím způsobem určovány selektivními kritérii jedné jediné

---

²² JIRÁK, Jan - KÖPPOVÁ, Barbara. Média a společnost : [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. 207 s. ISBN 9788073672874. s. 118

²³ Tamtéž

²⁴ SCHULZ, Winfried – SCHERERcherer, Helmut – HAGEN, Lutz – REIFOVÁ, Irena – KONČELÍK, Jakub. 2004. Analýza obsahu mediálních sdělení. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0827-8.

profesní skupiny, totiž žurnalisty. Mediální realita znamená onen obraz světa, který pro recipienta vznikl na základě kritérií žurnalistického výběru zpráv.²⁵

Ve své práci jsem se zaměřil především na titulek a perex, tedy úvod článku. Titulek je první, s čím se čtenář u článku setká. Titulek je tím, co čtenáře přiměje přečíst si celý článek. Titulek společně s podtitulkem čtenáře přiláká, ale může ho i odpudit. Jestliže ve světě tradičních novin a časopisů platí, že titulek je klíčovou částí celého článku, v prostředí webových médií to platí mnohonásobně. Titulek by měl pravdivě vystihovat obsah článku. Titulek by měl dokázat přilákat čtenáře, a to znamená, že ho musí zaujmout.²⁶ Vzhledem k tomu, že jsem u analyzovaných zpravodajských sdělení zkoumal jejich obsahovou stránku, hledal jakékoliv zmínky o obětech konfliktu, bylo pro mě zaměření na titulek a perex velmi důležité.

4.2 Proč právě ukrajinský konflikt

Smrt jako taková je samozřejmě nedílnou součástí života samotného. Pohled na smrt se mění v závislosti na kulturu či náboženství. Pohled na smrt se měnil v průběhu dějin lidstva mnohokrát. Oběti válečných konfliktů jsou však něčím jiným, něčím specifickým. Oběti válečných konfliktů netvoří jen jedna vyhraněná skupina podobných lidí. Válečné konflikty se na škále hrůznosti posuzují právě podle počtu mrtvých lidí.²⁷ Zobrazení obětí konfliktu na obyčejné číselné stupnici je však velice nedůstojné. Zajímalo mě tedy, jaký prostor je vymezen obětím konfliktu nám tak blízkého, konfliktu na východu Ukrajiny. O to hůře se smrt v konfliktu jeví, když si člověk uvědomí blízkost a sousedství těch, kteří po sobě teď střílí zbraněmi a zabíjejí se v zájmu cílů vyšších skupin. Nehodlám se věnovat původu zbraní na jedné i druhé straně, nehodlám šířeji rozebírat vzájemné vztahy proti sobě bojujících stran. Více však v další kapitole, kde se snažím vnik konfliktu na Ukrajině vysvětlit.

Dne 9. prosince 2013 podepsal ruský prezident Vladimír Putin dekret²⁸ „O některých opatřeních ke zlepšení účinnosti veřejných sdělovacích prostředků“, kterým sloučil agenturu RIA Novosti a rozhlasovou stanici Hlas Ruska (rusky: *Голос России, Golos Rossiji*) a dal tak

---

²⁵ KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 807184134X. s. 125

²⁶ BEDNÁŘ, Vojtěch. Internetová publicistika. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2011. 210 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1. s. 118

²⁷ Inspirováno knihou Co víme o smrti. (SÍGL, Miroslav. Co víme o smrti. Vyd. 1. Praha : Epoque, 2006. 414 s. ISBN 8087027116.)

²⁸ Dekret o některých opatřeních ke zlepšení účinnosti veřejných sdělovacích prostředků, dostupný ze stránek Kremlu: <http://www.kremlin.ru/acts/19805>

vzniknout nové agentuře Rusko dnes (rusky: *Россия сегодня, Rasija segodnja*). Agentura RIA Novosti však nadále pokračuje v provozu a bylo možné analyzovat její sdělení ohledně obětí konfliktu na východu Ukrajiny. Zpravodajství RIA Novosti bylo dosud považováno za poměrně vyvážené a zveřejňovalo i názory opozice. Agentura se věnovala i tématům, která byla pro Kreml nepříjemná - například detailně sledovala soud s významným opozičním představitelem Alexejem Navalným.

5. Metodika práce

V této kapitole se zabývám metodikou, kterou jsem využil k analýze zpravodajských textů tiskových agentur. Uvádím zde důvody, které mě ke zvolení výzkumné techniky analýzy vedly, zároveň zde však uvádím i nedostatky mnou zvolené techniky. Zmínit musím i sledované výrazy, tedy předem vytyčené výrazy jako jsou: válka, Putin, oběť, mrtvý, zemřel. Všechny tyto výrazy a texty, ve kterých se dané výrazy objevily, jsem zaznamenával a následně zpracovával. V původním projektu byly i jiné vytyčené výrazy, jejich zařazení do analýzy však nebylo pro jejich příliš velký počet možné.

Základní body kvantitativní analýzy shrnuje McQuail: „Základní postup při používání této techniky je: 1) zvolit vzorek obsahu; 2) vytvořit relevantní rámec kategorií vnějších referentů (jako je soubor politických stran nebo zemí, o kterých se může v obsahu hovořit); 3) zvolit „jednotku analýzy“ obsahu (může to být slovo, věta, oddíl, celý článek, obraz, sekvence atd.); 4) pomocí počítání frekvence zvolených jednotek obsahu zmiňujících se o relevantních tématech umístit obsah do připraveného rámce; 5) vyjádřit výsledky jako celkovou skladbu vybraného vzorku obsahu podle frekvence výskytu hledaných referencí.“²⁹

Analyzované období jsem stanovil na dobu jednatřiceti dnů, tedy na celý měsíc leden roku 2015. Pro analýzu jsem zvolil jeden měsíc, protože poskytuje dostatečné množství materiálu k analýze. Vzhledem k požadavku aktuálnosti tématu jsem zvolil poslední možný měsíc, kterým byl pro mě právě leden. Jakékoliv delší období už by pro velký počet zpravodajských sdělení k analýze nebylo vzhledem k rozsahu bakalářské práce možné. Krátce bych zde zmínil i výběr zpravodajských agentur, jejichž zpravodajství jsem se rozhodl analyzovat. Zpravodajské agentury AP, BBC, Reuters a RIA Novosti zprostředkovávají zprávy téměř do celého světa, hlavním zdrojem informací jsou však pro tzv. euroatlantický prostor a Rusko. Svým pokrytím tedy fungují jako nejdůležitější zdroje informací pro Evropu, na kterou jsem chtěl tuto práci, vzhledem ke geografickému umístění České republiky, především zaměřit. Více však v kapitole Zpravodajské agentury a jejich volba. Jak jsem již psal výše v úvodní kapitole, jednalo se o poměrně velké množství analyzovaných zpravodajských sdělení. Britská agentura BBC ve své sekci World celkem 2 354 článků, americká agentura Associated Press – World 1 607 článků, britská Reuters ve své sekci World News 1 495 článků a ruská

---

²⁹ MCQUAIL, Denis. 2007. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-338-3.

RIA Novosti – World celkem 6 059 článků. Základní zkoumaný vzorek tedy obsahoval 11 515 sdělení.

Do analýzy byla zahrnuta pouze sdělení v rubrikách World, tedy zpravodajství z celého světa. Při tomto třídění mi velice pomohl program FeedReader, který stahoval pouze sdělení z těchto kategorií. Program FeedReader shromažďuje všechna sdělení, která jsou nově přidána na síť RSS, tedy na serveru zpravodajských agentur prochází soubor XML a hledá aktualizace. Pokud tedy dojde k aktualizaci textu již vloženého, program tuto změnu neregistruje.

Jako jednotku analýzy jsem stanovil článek zmiňující jakékoli oběti z jakéhokoliv období trvání ukrajinského konfliktu.

Výměna informací potřebná pro fungující demokracii se převážně zprostředkovává masovými médii. Od masových médií se tudíž očekává, že přinášejí zpravodajství odpovídající demokratickým hodnotám, tedy takové, které se nemusí shodovat s ekonomickými či politickými cíli novinářů ani vlastníků médií.³⁰ Problém pak tvoří státní nebo stranická média, ta mohou mít sklon k jednostrannosti či dokonce k propagandě odpovídající politickému zájmu vlastníků.³¹ Protože kvantitativní obsahovou analýzou lze měřit pouze jednotlivé, předem pevně stanovené znaky, ve standardizovaném šetření, je možné tímto způsobem zkoumat velké množství mediovaných příspěvků. Ty je pak možné racionálně a intersubjektivně porovnávat. Proto je kvantitativní obsahová analýza velmi vhodná jako východisko pro měření kvality mediovaného zpravodajství.³² Výsledky analýzy se navíc dají precizně a přehledně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách a grafech.

Všeobecně platná kritéria profesionality³³ jsou relevance, aktuálnost, správnost, transparentnost, věcnost, vyváženost, různorodost a srozumitelnost. Velice důležitým prvkem při posuzování informační kvality žurnalistického sdělení je přesnost.³⁴ Vzhledem k velkému renomé zkoumaných zpravodajských agentur jsem se však rozhodl tomuto kritériu více nevěnovat a spoléhat na dodržování přesnosti ze strany agentur. Nejvíce mě bude zajímat vyváženost zpravodajských sdělení. I když se vždy nedá přesně stanovit, co je vyvážený poměr sil, je přesto smysluplné zjišťovat, nakolik jsou určitá média nevyvážená, popř. jaké

---

³⁰ SCHULZ, Winfried et al. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezm. vyd. Praha : Karolinum, 2011. 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze ; 2. ISBN 978-80-246-1980-4. s. 51

³¹ Tamtéž str. 52

³² Tamtéž str. 52

³³ Tamtéž str. 53

³⁴ Tamtéž str. 57

názory nebo aktéry prosazují při selekci témat a zpráv. V zásadě je možné zjištěním nějaké převažující tendence v nevyváženosti odhalit, přes jaký filtr médium pohlíží na realitu.³⁵

Při sběru dat jsem se zajímal o výstupy masových médií, konkrétně pak o virtuální data nacházející se na internetu. Vzhledem k jejich virtuální podobě je možné je kdykoliv bez jakékoliv stopy smazat či zaměnit. Bylo tedy nutné všechna data zálohovat a následně je porovnávat s daty, která jsou aktuálně na serverech zpravodajských agentur k dispozici. Neexistuje však žádná záruka, že jsou na serverech agentur stále stejná data a stejná zpravodajská sdělení, z jakých jsem vycházel při tvorbě této práce. Jakékoliv nesrovnalosti mezi výslednými daty uvedenými v této práci a daty dostupnými na webu jsou tedy možné.

Prvkem, kterého si budu ve své práci všimát, je také nastolování agendy atributů. Jsou to právě média, v případě této práce zpravodajské agentury, která mají zásadní vliv na atributy témat. Způsob, jakým uvažujeme a hovoříme o veřejných tématech, ovlivňují jejich obrazy prezentované masovými médii. Atributy témat, která jsou prominentní v mediální prezentaci, jsou prominentní i v názorech veřejnosti.³⁶ Právě agenda atributů definuje témata a v některých případech dokáže přimět veřejné mínění, aby se přiklonilo k určitému stanovisku či upřednostňovanému řešení. Nastolování agendy atributů některého tématu je ztělesněním politické moci. Kontrola nad perspektivou politické diskuse o libovolném tématu zásadním způsobem ovlivňuje veřejné mínění.³⁷ Jak se vlastně taková agenda nastoluje? Každodenní události a situace prodělávají přeměnu pod dohledem profesní optiky zpravodajských organizací. Výsledkem často bývá obraz světa – pseudoprostředí, které zdaleka není izomorfní se systematictější pohledem na toto prostředí. O novinářskou pozornost soupeří mnoho událostí a situací, kdy výsledkem je, že zpravodajská média nabízejí omezený pohled na širší prostředí.³⁸

Při mapování vlivu masových médií na názory je tedy zásadní rozlišovat mezi tím, jaký je příspěvek v rámci celého zájmu médií o téma, tj. nastolování agendy prvního stupně, a tím, jak je téma v médiích zasazeno do rámců, tj. nastolování agendy druhého stupně. Jedná se o koncept usměrňování (priming) a rámcování (framing).³⁹ V tomto konkrétním případě tedy

---

³⁵ SCHULZ, Winfried et al. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezm. vyd. Praha : Karolinum, 2011. 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze ; 2. ISBN 978-80-246-1980-4. s. 61

³⁶ MCCOMBS, Maxwell E. Agenda setting : nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Vyd. 1. Praha : Portál, 2009. 251 s. Dostupné na internetu: <http://toc.nkp.cz/NKC/200911/contents/nkc20091964627_1.pdf> ISBN 978-80-7367-591-2 Tamtéž str. 126

³⁷ Tamtéž str. 126

³⁸ Tamtéž str. 52

³⁹ Tamtéž str. 180

bude důležité porovnávat celkový počet zpravodajských sdělení jednotlivých agentur s počtem sdělení věnující se obětem Ukrajinského konfliktu. Všimnout si však musíme také významu předmětů a atributů. Obecně lze říct, že významnost předmětů i atributů se měří pomocí širokého spektra otevřených otázek a hodnotících škál.⁴⁰

Práce vychází z hypotézy, kterou jsem si stanovil na základě teorie zpravodajských hodnot (zmíněna v kapitole 3.2) a teorie agenda setting. Z hlediska zpravodajských hodnot se dá předpokládat, že se bude téměř vždy jednat o zprávy negativního rázu, nečekané, s ohledem na lokalitu kulturně blízké, vzhledem ke zpravodajským trendům personalizované a se zapojením elitních národů a osob, jako je například Rusko nebo prezidenti Porošenko a Putin. Dalším sledovaným hlediskem je propaganda, tedy vzájemná četnost sdělení u vybraných témat. Konkrétně tedy, jak velké procento zpravodajských sdělení agentur představovaly texty o obětech konfliktu, kolik z nich se zabývalo mrtvými na straně Ukrajiny, a jaké množství si všimlo obětí na straně separatistů. Dalším předpokladem je největší počet zpravodajských sdělení věnujících se konfliktu od agentury RIA Novosti. Dá se tak usuzovat z geografické blízkosti konfliktu k hranicím Ruska.

V souvislosti s výzkumem si tedy v této práci kladu následující otázky: Poskytují analyzované agentury ve svém zpravodajství dostatečný prostor obětem ukrajinského konfliktu? Liší se, případně jakým rozdílem, množství zpravodajských sdělení věnujících se primárně obětem konfliktu? Vybírají si agentury především oběti jedné strany konfliktu? Lze ve zpravodajství agentur rozpoznat prvky nastolování agendy?

Ze všech zpravodajských sdělení sledovaných agentur jsem vybral pouze ta, která se věnují Ukrajině, a to jak konfliktu, tak zahraniční politice, ekonomice apod. Na tomto vybraném vzorku jsem následně sledoval proměnné, tedy jejich téma a ponechal pouze ta, která zmiňují oběti konfliktu. U selektovaných zpravodajských sdělení věnujících se Ukrajině musím zmínit také sledované výrazy, tedy předem vytyčené výrazy jako jsou: válka, Putin, oběť, mrtvý a zemřel. Nabízí se srovnání počtu obětí, o kterých informovaly zpravodajské agentury, s opravdovým počtem obětí. Číslo, které by nevycházelo z informací agentur, a zároveň obsahovalo statistiky jen za měsíc leden, se mi však najít nepodařilo, a vzhledem k faktu, že tuto informaci nepřineslo žádné médium, nejspíš ani neexistuje. Důvěryhodné extramediální údaje tedy nejsou veřejně k dispozici. Objevila se jen statistika mrtvých za celou dobu trvání konfliktu. Německý list FAS však, s odvoláním na německé zpravodajské

---

⁴⁰ MCCOMBS, Maxwell E. Agenda setting : nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Vyd. 1. Praha : Portál, 2009. 251 s. Dostupné na internetu: <http://toc.nkp.cz/NKC/200911/contents/nkc20091964627_1.pdf> ISBN 978-80-7367-591-2Tamtéž str. 127

služby, napsal, že při bojích na východě Ukrajiny dosud zahynulo téměř 50 tisíc vojáků a civilních obyvatel.⁴¹

6. Zpravodajské agentury a jejich volba

6.1 Výběr agentur

Pro svou analýzu jsem zvolil analýzu zpravodajských agentur AP, BBC, Reuters a RIA Novosti. Jedná se tedy o jednu agenturu americkou, dvě britské a jednu ruskou. Původně jsem chtěl do analýzy zařadit také agentury Agence France-Presse a Deutsche Presseagentur. Moje jazykové znalosti by však tuto analýzu neumožnily. Agentury nabízejí zpravodajství v mnoha jazycích, pro svou analýzu jsem však vybral jen zpravodajství ve stejném jazyce, jako je „mateřský“ jazyk agentur. Z toho důvodu jsem musel agentury AFP a DP vyřadit.

6.1.1 Associated Press

Práce agentury AP je ceněna za přiblížení Korejské války a její zpravodajství je všeobecně uznáváno jako velice kvalitní. Texty této agentury pak přejímají mimo jiné například The Washington Post a The New York Times. Mě osobně pak o výběru této agentury přesvědčila kniha Korejská válka 1950-1953: dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press.⁴² Zajímavá je také historie⁴³ této agentury. Associated Press byla založena roku 1846 v New Yorku po spojení pěti tamních novin s cílem být první, kdo bude informovat o Mexické válce. Dnes má AP zaměstnance na 280 místech ve více než 100 zemích světa a dodává zpravodajství, které si každý den přečte polovina světové populace. Fotoslužba AP je v čtyřech stovkách stanicích světa. Reportéři a fotografové získali mnoho Pulitzerových cen. Sloganem AP je výrok Marka Twaina: „Existují jen dvě síly, které mohou vnést světlo do všech koutů světa: slunce na nebi a Associated Press na zemi.“ I v době nadvlády digitálních médií zůstává AP zdrojem pro spolehlivé zprávy po celém světě. Od agentury AP přejímají

---

⁴¹ FAZ.NET. Sicherheitskreise: Bis zu 50.000 Tote. *Faz.net* [online]. 2015 [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/ukraine-sicherheitskreise-bis-zu-50-000-tote-13416132.html>

⁴² DVORCHAK, Robert J. Korejská válka 1950-1953 : dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press. 1. vyd. Brno : Jota, 1996. 317 s. Military (Jota). ISBN 8085617854.

⁴³ AP's HISTORY. [online]. [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: <http://ap.org/company/history/ap-history>

zpravodajství ze světa nejčtenější periodika v celých Spojených státech amerických⁴⁴ (data z roku 2013), jako jsou, v pořadí od největšího obratu tisku, The Wall Street Journal, The New York Times a USA Today. Pro Ameriku se tak jedná o nejdůležitější zdroj informací.

6.1.2 BBC

British Broadcasting Corporation je rozhlasová a televizní stanice. Na svých internetových stránkách má však, stejně jako například Český rozhlas, svoje zpravodajství. Právě toto zpravodajství jsem se rozhodl do svého výzkumu zařadit, a to z toho důvodu, že by se mělo shodovat se zpravodajstvím, které stanice vysílá prostřednictvím rozhlasu a televize. BBC je všeobecně uznávána pro kvalitu a objektivitu svého zpravodajství, zajímavé tedy bude srovnání BBC a Reuters.

6.1.3 Reuters

Zpravodajská agentura Reuters byla založena v Londýně v roce 1851 imigrantem Paulem Juliem Reuterem.⁴⁵ Agentura se stala brzy známou a rozšířila své služby na celý britský tisk. Postupně rozšířila svoje zpravodajství do dalších evropských zemí. V roce 1984 se agentura stala akciovou společností. Proti ovládnutí jinou agenturou se pojistila založením společnosti Reuters Founders Share, která drží speciální zakladatelskou akcii a může vetovat vstup nových akcionářů. V roce 2008 došlo k fúzi s kanadskou společností Thomson Corporation, která se specializovala na poskytování finančních informací a nyní nese agentura název Thomson Reuters, sídlo má v New Yorku.

6.1.4 Srovnání BBC a Reuters

Jelikož jsou z agentur vybraných pro analýzu dvě britské, je vhodné jejich výběr upřesnit, a to jejich srovnáním. Jak už bylo zmíněno výše, agentura Reuters je akciovou společností. Oproti tomu BBC je veřejnoprávní stanicí. Zpravodajství Reuters se tedy nemusí řídit tolika pravidly ze strany státu, při porušování zpravodajských hodnot by však riskovala ztrátu mnoho let budované prestiže. BBC musí řídit Ofcomem (The Office of Communications), což je ve Velké Británii úřad, který od roku 2002 stanovuje regule pro

---

⁴⁴ . Top 10 Newspapers By Circulation: Wall Street Journal Leads Weekday Circulation. Huffingtonpost [online]. 2013 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:http://www.huffingtonpost.com/2013/05/01/newspaper-circulation-top-10_n_3188612.html

⁴⁵ ALLEN, Katie. Reuters: a brief history. The Guardian [online]. 2007 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z:<http://www.theguardian.com/media/2007/may/04/reuters.pressandpublishing>

veřejnoprávní média.⁴⁶ Cílem mojí analýzy je tedy také najít případný rozdíl mezi způsobem informování agenturou BBC a agenturou Reuters.

6.1.5 RIA Novosti

Tisková agentura RIA Novosti – Ruská informační agentura Novosti (rusky Российское агентство международных новостей «РИА Новости») – byla založena 24. června roku 1941. Jejím hlavním úkolem bylo přinášet informace o zahraničních vojenských událostech a o událostech v domácím prostředí. Ruská informační agentura Novosti vznikla v září roku 1991 na základě spojení IAN a RIA. Vyhláškou ruského prezidenta ze dne 22. srpna 1991 podléhala RIA Novosti kompetencím Ministerstva tisku a informací. RIA Novosti měla přibližně 80 kanceláří v zahraničí, více než 1500 odběratelů v zemích SNS a asi sto v dalších zemích.⁴⁷ Agentura tvoří zpravodajství především pro rusky mluvící čtenáře. RIA je mnohdy jediná, která má spojení se separatisty. Od agentury RIA a agentury TASS přejímá zpravodajství naprostá většina ruských novin. RIA však bývá s agenturou TASS nesprávně zaměňována. TASS je však tiskovou kanceláří Ruské federace, zatímco RIA Novosti působila samostatně až do sloučení. Více výše v kapitole 6. Výběr tématu.

6.2 Srovnání jednotlivých agentur

Associated Press je známá pro svůj styl obrácené pyramidy⁴⁸, který začala kvůli finančním úsporám používat jako jedna z prvních. Díky tomu je snazší jejich zpravodajství libovolně zkracovat, aniž by bylo ztraceno nosné téma textu. Vydává tak menší počet zpravodajských sdělení, která však průběžně aktualizuje. Titulek v naprosté většině textů nemění. Vzhledem ke skutečnosti, že velké množství amerických médií přebírá zpravodajství agentury AP okamžitě, spoléhá AP hned na první verzi svých sdělení. Opakem je agentura BBC, která svoje sdělení také průběžně aktualizuje, často ale doplňuje nebo zcela mění titulek a perex. Je tomu proto, že BBC není „čistokrevnou“ agenturou a může si tedy ve svém zpravodajství dovolit poněkud volnější přístup. Rozsah článků je díky průběžným aktualizacím poměrně velký. Aktualizace však přicházejí často až za několik hodin, kdy už je po první “vlně”

---

⁴⁶ Broadcasting Codes. Stakeholders.ofcom.org.uk [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://stakeholders.ofcom.org.uk/broadcasting/broadcast-codes/>

⁴⁷ RIA Novosti. Wikipedia.org [online]. [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/RIA_Novosti

⁴⁸ JÍLEK, Viktor. Lexikologie a stylistika. Olomouc : Středisko distančního vzdělávání FFUP, 2000. 39 s. Studijní texty pro distanční studium (UP Olomouc).

nových čtenářů sdělení. Snaha o další nové čtenáře, nebo jejich návrat, vysvětluje časté změny titulků a perexů. Agentura RIA Novosti užívá jiný postup. Namísto doplňování a aktualizací svých textů vydává velké množství krátkých zpráv. Za celý měsíc leden roku 2015 vydala ruská agentura 6 059 zpravodajských textů, což je průměrně 195,5 článku na den. V tak velkém množství textů je tedy poměrně složité přesně rozpoznat, zda byla dodržena vyváženost zpravodajství, protože se musí vzít v potaz úplně všechny texty a jejich obsahy. Pro rychlost zveřejnění zpravodajských sdělení a udržení poměrně vysoké čtenosti v průběhu celého dne je tato strategie zřejmě nejlepší.

7. Historie

7.1 Rusko-ukrajinské vztahy

Literatura zabývající se současnou problematikou války na Ukrajině zatím neexistuje, byl jsem tedy nucen v práci využívat z velké části jako zdroj zpravodajská sdělení. Z důvodu tématu práce, tedy srovnávání vybraných světových zpravodajských agentur, jsem se rozhodl pro zachování objektivitu využít jako zdroj nedávných událostí Českou tiskovou kancelář a její původní, tedy nepřevzaté, zpravodajství. Užívat jako zdroj například agenturu RIA Novosti, nebo Reuters by bylo v tomto případě nevhodné.

Srozumitelně pojmout rusko-ukrajinské (chcete-li ukrajinsko-ruské) vztahy od jejich samotného počátku by i ve zkrácené podobě zajisté zabralo mnoho hodin a výsledné dílo by bylo v rozsahu několika objemných publikací. Z důvodu zestručnění těchto vztahů jsem se rozhodl ve své práci vytyčit jen několik zásadních momentů od zvolení Leonida Kučmy ukrajinským prezidentem a jeho nástupu, tedy od roku 1994. V prvním funkčním období prezidenta Kučmy je důležitá mj. otázka hranic, která vyvstala s rozpadem SSSR, jelikož Rusko sice uznalo ukrajinskou nezávislost, ale neuznalo její hranice. Konkrétně se Rusko nedokázalo smířit se ztrátou Krymu a Sevastopolu, což se promítlo i do vzájemných vztahů mezi Ruskem a Ukrajinou. Pod vedením prezidenta Leonida Kučmy byla ukrajinská zahraniční politika zaměřena na budování vztahů s oběma stranami, tedy jak se Západem, tak s Východem, tedy Ruskem. Rusko, v rámci udržení svého většinového vlivu na Ukrajině, začalo podnikat kroky ve snaze o obrácení ukrajinské zahraniční politiky směrem zpět na Východ.

Můžeme říct, že vztahy mezi Ruskem a Ukrajinou se stabilizovaly v roce 1997, kdy byla podepsána Smlouva o přátelství, spolupráci a partnerství⁴⁹, v níž oba státy uznaly svoji teritoriální integritu a prohlásily své společné hranice za nezpochybnitelné. Tato smlouva také vyřešila otázku rozdělení Černomořské flotily, ruských jednotek nacházejících se na území Ukrajiny a otázku Krymu, jenž byl uznán jako integrální součást Ukrajiny.⁵⁰ Pro rusko-ukrajinské vztahy se stal v následujících letech stěžejním nástup Vladimíra Putina na post

---

⁴⁹ Anglicky „Treaty on Friendship, Cooperation and Partnership“ podepsaná prezidentem Ruské federace Borisem Jelcinem a prezidentem Ukrajiny Leonidem Kučmou 31. května 1997 v Kyjevě.

⁵⁰ BLINNIKOV, Michail S. A geography of Russia and its neighbors. New York: Guilford Press, 2011, xiv, 447 s. Texts in regional geography. ISBN 9781606239339.

prezidenta Ruské federace. Se změnou prezidenta přišla i naprostá změna v provádění zahraniční politiky.

Během prvního prezidentského období Putina začalo být Rusko ve srovnání s dřívější dekádu aktivnější ve svém působení v blízkém zahraničí.⁵¹ Cílem Kremlu bylo zajistit uznání této oblasti za jeho legitimní sféru vlivu, které dává Rusku *právo dohledu* nad svými bývalými republikami. Z toho plynul cíl zabránit jakékoli zemi Společenství nezávislých států vstoupit do euroatlantických struktur, včetně NATO.⁵² Strategický koncept NATO (Severoatlantická aliance) je oficiální dokument, který vysvětluje trvalý smysl a podstatu NATO. Jsou v něm vytyčeny základní bezpečnostní úkoly. Jeho cílem je také identifikovat hlavní rysy nového bezpečnostního prostředí, specifikovat prvky přístupu Aliance k bezpečnosti a být vodítkem pro adaptaci svých vojenských sil.⁵³ Rusko je v současném strategickém konceptu NATO zmíněno v kapitole o prosazování mezinárodní bezpečnosti skrze spolupráci v sekci „Partnerství“. Jedná se v podstatě o zopakování principů, které nastínil ve svém projevu generální tajemník Rasmussen. Pro NATO má spolupráce s Ruskem strategický význam, jelikož přispívá „k vytváření společného prostoru míru, stability a bezpečnosti“.⁵⁴ V konceptu je také připomenuto, že NATO nepředstavuje pro Rusko žádnou hrozbu. Toto zdůraznění se ve strategickém konceptu NATO objevilo poprvé a bylo mimo jiné pravděpodobně reakcí na ruské zahraničně bezpečnostní koncepty, které se o NATO zmiňují jako o hlavním vnějším nebezpečí.⁵⁵ Nutno také zmínit ukrajinskou armádu, která je poměrně mladá a nebyla budována. Po rozpadu Sovětského svazu a vyhlášení nezávislé Ukrajiny v roce 1991 převzala Ukrajina pravomoc nad bývalou sovětskou armádou na svém území. Ukrajina je od roku 1994 součástí tzv. Partnerství pro mír (*Partnership for Peace*). Jedná se o program spolupráce Severoatlantické aliance s armádami států, které nejsou jejími členy. Je zaměřen na neutrální země Evropy a bývalého Sovětského svazu.

---

⁵¹ MANKOFF, Jeffrey. Russian foreign policy: the return of great power politics. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2009, xii, 359 p. ISBN 978-0-7425-5795-6., s. 26.

⁵² STENT, Angela E. Restoration and revolution in Putin's foreign policy. *Europe-Asia Studies*, 2008, 60.6: 1089-1106.

⁵³ Strategic Concepts. In: NATO, Nato.int [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_56626.htm

⁵⁴ Active Engagement, Modern Defence – Startegic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization adopted by Heads of State and Government in Lisbon. In: NATO, Nato.int [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf

⁵⁵ Viz. např. Ruská vojenská doktrína z roku 2010. Překlad dostupný z: http://www.sras.org/military_doctrine_russian_federation_2010 (21. 6. 2012)

Gruzie a Ukrajina patřily několik let před rusko-gruzínskou válkou mezi státy, které figurovaly v agendě rozšíření NATO. S oběma těmito zeměmi navázalo NATO diplomatické styky a spolupráci na operacích Aliance.⁵⁶ Rusko však považuje země patřící do Společenství nezávislých států⁵⁷, tedy i Gruzii a Ukrajinu, za ruskou *sféru vlivu*.

Nebezpečím pro ruský vliv na Ukrajině byl růst politického bloku Viktora Juščenka Naše Ukrajina. Uskupení zastává konzervativně-liberální, nacionalistické a proevropské postoje. Naše Ukrajina byla hlavním politickým aktérem oranžové revoluce roku 2004, oranžovou barvu však již v současnosti nepoužívá.⁵⁸ Nahradily ji modrá a žlutá, tedy stejné barvy, jako má vlajka Ukrajiny. Prezident Kučma ve svém projevu, který pronesl u příležitosti 12. výročí ukrajinské nezávislosti, tedy 24. srpna 2003, stále zdůrazňoval potřebu spolupráce s Ruskou federací a proklamoval, že Ukrajina a Rusko se navzájem potřebují více než kdy dříve.⁵⁹

Rusko se nadále snažilo zachovat své dominantní postavení na území bývalých svazových republik, na začátku nového tisíciletí však nebylo toto snažení příliš úspěšné a dá se mluvit o porážkách. Růžová revoluce v Gruzii, další odmítnutí Ukrajiny více se zapojit do struktur SNS, spor s Běloruskem ohledně dodávek zemního plynu, to vše mohlo být podnětem k tomu, že se Rusko snažilo aktivně participovat na předvolební kampani před prezidentskými volbami na Ukrajině v roce 2004. Míru vlivu Ruska na prezidentské kampani Viktora Janukovyče samozřejmě nelze přesně stanovit, kolovaly však spekulace, že Rusko dalo prostřednictvím několika zdrojů na kampaň 300 milionů dolarů, což měla být, podle oficiálních zdrojů, polovina peněz, které Janukovyč za svoji kampaň utratil.⁶⁰

Předvolební kampaň v roce 2004 lze vnímat i jako souboj mezi Ruskem a USA. Spojené státy americké by na postu prezidenta raději uvítaly Viktora Juščenka, Rusku byl blíže Viktor

---

⁵⁶ 1997 založení Komise NATO-Ukrajina; gruzínské jednotky v peacekeepingové operaci NATO v Kosovu 1999-2008; 2004 Akční plán individuálního partnerství pro spolupráci s Gruzii; 2005 zahájen „zintenzivněný dialog“ o aspiracích na členství Ukrajiny a s tím související reformy

⁵⁷ Vznik Společenství nezávislých států v roce 1991 vyústil z rozpadu Sovětského svazu. Jeho členy jsou Ázerbajdžán, Arménie, Bělorusko, Gruzie (vystoupila v roce), Kazachstán, Kyrgystán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán a Ukrajina. Blíže ke vzniku a politice Ruska vůči SNS viz. např. Bobo Lo: Russian Foreign Policy in the Post-Soviet Era.

⁵⁸ НАША УКРАЇНА — НАРОДНА САМООБОРОНА. Наша Україна — Народна самооборона [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.razom.org.ua>

⁵⁹ Address by Leonid Kuchma, President of Ukraine, at the ceremonial meeting on the occasion of the 12th anniversary of Independence of Ukraine, 23. srpna 2003, <http://www.infoukes.com/ukremb/kuchma-12th.shtml>.

⁶⁰ DIEHL, Jackson. *Putin's unchallenged imperialism moves to Ukraine* [online]. Washington, 2004 [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.csmonitor.com/2004/1028/p09s02-coop.html>

Janukovyč. Každá z těchto zemí podporovala jiného kandidáta, který by vedl Ukrajinu jimi preferovaným směrem.

Zajímavá je i úloha ukrajinského televizního zpravodajství, které bylo řízeno přímo z administrace prezidenta, odkud byla každé ráno posílána doporučení, o čem mají televize vysílat a o čem naopak ne. O dané praxi se vědělo, ale redaktoři vládních televizí se proti tomu vzbouřili až těsně před druhým kolem voleb.⁶¹

Druhé kolo volby vyhrál proruský Viktor Janukovyč, tento výsledek byl však napaden opozicí a mezinárodními pozorovateli. Volby byly následně právem označeny jako zmanipulované a prohlášeny za neplatné. Václav Nekvapil, pozorovatel Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) řekl: „V mnoha volebních obvodech Ukrajiny vyšlo najevo, že počty volebních lístků, které byly naházeny do volebních urn, neodpovídaly počtu voličů registrovaných v tom daném obvodě. Došlo k situacím, kdy mělo hlasovat 1000 voličů, a v urnách se našel trojnásobek odevzdaných hlasů.“⁶²

Otevřená podpora Ruské federace a prezidenta Putina prezidentskému kandidátovi Viktorovi Janukovyčovi v prezidentských volbách v roce 2004 byla nakonec zbytečná. Vítězem voleb se stal prozápadní kandidát Viktor Juščenko. Z důvodu manipulace se třetího kola voleb účastnilo velké množství voličů, probíhaly dokonce masové demonstrace. Tato tzv. Oranžová revoluce znamenala pro Rusko a jeho vliv na Ukrajině další velkou porážku. Politolog Taras Kuzio říká: „*Mladí i starší Rusové si myslí, že Oranžová revoluce byla americké spiknutí, které mělo podkopat pozici Ruska a snížit jeho vliv v SNS.*“⁶³

Ukrajina je rozdělená na prozápadně orientovaný západ a proruský orientovaný východ, což tradičně dokazují i výsledky všech druhů voleb. Obyvatelstvo východní části Ukrajiny nebylo novému prezidentovi příliš nakloněno.⁶⁴ Orientace Ukrajiny byla po Oranžové

---

⁶¹ GOMBOS, Lubomír: Prezidentské volby na Ukrajině. Politologická revue, XI, 2005, č. 1, s. 172.

⁶² Rozhovor s pozorovatelem OBSE Václavem Nekvapilem o ukrajinských prezidentských volbách. Citováno z: euractiv.cz. Václav Nekvapil: Ukrajinské volby byly nejdemokratičtější v celém postsovětském prostoru. *Euractiv.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/clanek/vaclav-nekvapil-ukrajinske-prezidentske-volby-byly-formalne-nejdemokratictejsi-v-celem-postsovetskem-prostoru-007116>

⁶³ KUZIO, Taras: Ukraine Is Not Russia: Comparing Youth Political Activism. *SAIS Review*, XXVI, 2006, č. 2, s. 72.

⁶⁴ ŠIMON, Jaroslav: Rusko a východoevropské státy SNS: co dál po vítězství Juščenka?. *Mezinárodní politika*, XXIX, 2005, č. 4. s. 19.

revoluci v roce 2004 a vítězství Viktora Juščenka v prezidentských volbách jednoznačná. Euro-asijský prostor mohl být konečně propojen Ukrajinou, pro celý tento region by nastala úplně nová doba. Vše však záleželo na vnitropolitické stabilitě Ukrajiny a schopnostech nového prezidenta Juščenka sjednotit politický tábor pro integraci země do euroatlantických struktur. Ukrajina mohla být jakýmsi vzorem pro ostatní země regionu.

Viktor Juščenko plánoval Ukrajinu přiblížit Evropě, chtěl tedy vstoupit do Evropské unie a NATO. Ministr zahraničních věcí Ruské federace Sergej Lavrov na začátku roku 2008 v souvislosti s plánem Ukrajiny vstoupit do NATO prohlásil: „Věříme, že každá země si sama může zvolit způsob, jak zajistit svoji vlastní bezpečnost, avšak nové radikální rozšíření NATO může vést k vážným vojenským a politickým změnám, které se nevyhnutelně dotknou ruských bezpečnostních zájmů.“⁶⁵ O tom, zda to bylo jen plané prohlášení, předzvěst, nebo odhalení budoucích plánů Ruské federace, se můžeme jen dohadovat. Juščenko zároveň představil novou koncepci zahraniční politiky Ukrajiny. Po jmenování vlády Julie Tymošenkové — hlavní podporovatelky Juščenkovy kandidatury na prezidenta a předsedkyně Bloku Julie Tymošenkové — Ukrajina vyjádřila silnou euroatlantickou orientaci.⁶⁶

Definice zahraniční politiky souvisí do velké míry se sebeurčením země. Než mohla být definována koherentní zahraniční politika založená na národním zájmu, bylo potřeba najít národní identitu.⁶⁷ V případě Ruska je toto tvrzení sporné, neboť otázka důležitosti identity se objevila po rozpadu SSSR jako jeden z rozdělovacích prvků v postsovětské společnosti. Specialista na Rusko a jeho zahraniční politiku Bobo Lo otázku hledání identity v Rusku vnímá jako „Věčný zdroj konfliktu, který zajistil, že zahraniční politika, stejně jako politika

---

⁶⁵ Russian MFA Information and Press Department Commentary Regarding a Media Question Concerning Ukrainian Leadership's Letter Requesting NATO Membership Action Plan MFA, Mid.ru [online]. [cit. 2015-06-24]. Dostupné z: http://www.mid.ru/brp_4.nsf/e78a48070f128a7b43256999005bcbb3/a3e83d7fcb17f27ac32573db002818d8?OpenDocument

⁶⁶ Julie Tymošenková je známá pro svůj vlažný až kritický přístup k Ruské federaci. V roce 2007 publikovala v časopise *Foreign Affairs* esej nazvaný 'Containing Russia'. Ihned v úvodním odstavci Tymošenková upozorňuje, že současná expanzivní politika Ruské federace v jejím blízkém pohraničí připomíná období roku 1946, kdy George Kennan, diplomat USA, formuloval 'Dlouhý telegram', který vedl Západ k následování strategie zadržování (containment) komunismu. TYMOSHENKO, Yuliya. *Foreignaffairs.com* [online]. 2007 [cit. 2015-06-24].

⁶⁷ SAKWA, Richard. *Russian politics and society*. 3rd ed. London : Routledge, 2002. xvii, 542 s. ISBN 9780415227537. s. 39.

domáci, byla charakterizována fragmentací a sekcionalizací na místo konsensu, v nějž vedení či Jelcinova administrativa doufala.“⁶⁸

Ve čtvrtek dne 21. listopadu 2013, den poté, co ukrajinská vláda premiéra Mykoly Azarova pozastavila přípravy pro podpis asociační dohody s Evropskou unií, kterou prezident Janukovyč označil jako „pro Ukrajinu zatím nevýhodnou“, propukla několikaměsíční série protestů, která je známá pod názvem Euromajdan. Podle vlády byla nutná lepší příprava na ekonomické dopady, které by přidružení Ukrajiny k EU přineslo.⁶⁹ Jednalo se o dlouhotrvající masové protesty, které byly vedeny proevropskými stranami. Na náměstí Nezávislosti se mělo 24. listopadu sejít asi 150 tisíc lidí. Toho dne se demonstrace konaly také v dalších velkých městech, jako jsou Charkov, Doněck, Dnětropetrovsk, Luhansk a Lvov. Demonstrace pokračovaly i další dny, 30. listopadu však bezpečnostní složky demonstranty napadly a tím byly odstartovány největší protesty. Těch se mělo podle některých zdrojů účastnit až 500 000 lidí. Protesty pokračovaly celý prosinec a v lednu dokonce došlo k obětem na životech. Premiér Azarov podal demisi 28. ledna. Provládní síly zaútočily 19. února na tábor protestujících na náměstí Nezávislosti. Zabito bylo přes 25 lidí. Ukrajinský parlament odvolal 22. února z funkce prezidenta Janukovyče, který později uprchl ze země do Ruska. Protesty odstartovaly krizi po celé Ukrajině a Republika Krym byla později začleněna do Ruské federace.⁷⁰

Luhanská lidová republika svou deklaraci nezávislosti na Ukrajině vyhlásila 27. dubna 2014. Pro nezávislost se vyslovili obyvatelé Luhanské oblasti v referendu 94 až 98 procenty hlasů. 11. května a dne 12. května byla vyhlášena samostatnost. Byl to jeden ze dvou samostatných států, který v těch dnech vznikl na východě ukrajinského území. Ukrajina považuje Luhanskou lidovou republiku za teroristickou organizaci, která prosazuje odtržení východní části Ukrajiny od země.

Proruští demonstranti ustanovili nový orgán, jímž se stala Doněcká lidová rada, která 7. dubna 2014 v 12:20 místního času odhlasovala zformování nového nezávislého státu. Tak vznikla Doněcká lidová republika. Rovněž pověřila oblastní správu, aby vykonávala veškeré

---

⁶⁸ LO, Bobo. Russian foreign policy in the post-Soviet era: reality, illusion, and mythmaking. New York: Palgrave Macmillan, 2002, ix, 223 p. ISBN 0333775937. s. 12.

⁶⁹ KEJLOVÁ, Tamara. Ukrajina utnula přípravy asociační dohody s EU. Tymošenkovou nepustí. <http://www.ceskatelevize.cz> [online]. 2013 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/251426-ukrajina-utnula-pripravy-asociacni-dohody-s-eu-tymosenkovou-nepusti/>

⁷⁰ Demise Azarova nestačí. Musí odejít i prezident Janukovyč, volá Kličko. <http://www.lidovky.cz> [online]. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/janukovyc-prijal-demisi-vlady-parlament-zrusil-kontroverzni-zakony-12n-zpravy-svet.aspx?c=A140128_093435_In_zahranici_msl

aktivity spojené s fungováním nezávislé republiky. Žádný členský stát OSN neuznává Doněckou lidovou republiku. Nová vláda ohlásila, že do 11. května vyhlásí referendum o připojení k Rusku a varovala Ukrajinu, aby se nepokoušela zasáhnout, jinak prý požádá Rusko o nasazení mírových sborů. Republika se nachází na východě Ukrajiny u hranic s Ruskem a proklamuje stejné hranice jako oficiální Doněcká oblast, kterou uznává celý svět jako součást Ukrajiny. Na tomto území panují po celou dobu konfliktu největší boje a je místem s největšími ztrátami na lidských životech.

Spojením Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky vznikl samozvaný, nikým mezinárodně neuznaný konfederativní stát, který byl vyhlášen 24. května 2014 s názvem Novorusko – Svaz lidových republik. Obyvatelstvo této oblasti je převážně ruskojazyčné. Při sčítání lidu v roce 2001 uvedlo ruštinu jako svůj mateřský jazyk 74,9 % obyvatel celé Doněcké oblasti a v celé Luhanské oblasti to bylo 68,8 % obyvatel.⁷¹ Tyto podíly o něco převyšují podíl etnických Rusů na obyvatelstvu, protože i část rodilých Ukrajinců a jiných národností, které v těchto oblastech žijí, uvedla při sčítání lidu ruštinu jako svůj mateřský jazyk.⁷²

Událostí, o které okamžitě informovala všechna přední světová média, bylo sestřelení civilního malajsijského letounu nad povstaleckým územím. Let Malaysia Airlines 17 byl sestřelen 17. července 2014 ve výšce asi 10 km.⁷³ Mezinárodní organizace tento čin ihned odsoudily a požadovaly okamžité vyšetření situace. Podle amerických zpravodajských služeb zřejmě letadlo omylem sestřelili povstalci. Boje na východu Ukrajiny bez ustání nadále pokračovaly a každým dnem se zhoršovaly. Obětí na obou stranách přibývalo. Snahou o řešení situace na Ukrajině měl být Minský protokol. Minský protokol známý také jako Minsk I nebo první minská mírová dohoda je dohoda Ukrajiny, Ruské federace, Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky, která měla vyvést zúčastněné země z probíhající války. Podepsaná byla po intenzivním vyjednávání 5. září 2014 v Minsku pod patronátem OBSE⁷⁴. Dohodu podepsali: za OBSE švýcarská diplomatka Heidi Tagliaviniová, za Ukrajinu její bývalý prezident Leonid Kučma, za Rusko ruský velvyslanec na Ukrajině

---

⁷¹ State Statistics Committee of Ukraine. [online]. [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/regions/reg_luhan/

⁷² State Statistics Committee of Ukraine. [online]. [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/regions/reg_don/

⁷³ . Na Ukrajině byl údajně sestřelen boeing, zahynulo asi 300 lidí. [Http://www.ceskenoviny.cz](http://www.ceskenoviny.cz) [online]. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/na-ukrajine-byl-udajne-sestrelen-boeing-zahynulo-asi-300-lidi/1103365>

⁷⁴ . Na Ukrajině začalo formálně platit příměří. ČTK [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/na-ukrajine-zacalo-formalne-platit-primeri/1119705>

Michail Zurabov, za vzbouřenecké republiky jejich vůdci Aleksandr Zacharčenko a Igor Plotnickij.⁷⁵

Dva týdny od podepsání dohody, tedy 19. září 2014, proběhlo memorandum, které mělo implementovat dohodu do praxe. Při něm bylo odsouhlaseno vytvoření třicetikilometrové nárazníkové zóny stažením těžké vojenské techniky o patnáct kilometrů od linie kontaktu, zákaz útočných operací, zákaz průletu bojových letadel přes bezpečnou zónu, stažení všech cizineckých žoldáků z oblasti konfliktu, sestavení skupiny OBSE, která bude monitorovat dodržování dohod.

Ve svém posláním zastavit válku na východní Ukrajině selhala, proto 12. února 2015 vnikla za stejným účelem nová dohoda označovaná jako Minsk II.⁷⁶ Situace na Ukrajině se však vůbec nezměnila a boje nadále pokračovaly bez ustání.

Dne 26. prosince roku 2014 pak podepsal Vladimír Putin novou (aktualizovanou) vojenskou doktrínu Ruské federace.⁷⁷ Podle ní patří k hlavnímu vnějšímu nebezpečí pro Rusko rozšíření bojových kapacit Severoatlantické aliance (NATO), americká koncepce rychlého úderu na globální úrovni či destabilizace sousedních zemí. Moskva si vyhrazuje právo preventivního jaderného úderu a ochrany národních zájmů v arktické oblasti vojenskými prostředky. Mezi nejvážnější vnitřní rizika doktrína zahrnuje aktivity vedoucí k destabilizaci země a teroristickou činnost. Součástí doktríny je i nadále koncepce, že „ruská armáda zůstává obranným nástrojem, který se země zavazuje používat pouze jako poslední možnost“. Beze změny zůstávají zásady použití jaderných zbraní, které má Rusko k dispozici. Jejich hlavním cílem je odradit potenciální nepřátele od útoku na Rusko. Moskva si ale vyhrazuje právo jich použít preventivně k ochraně před vojenským útokem, ať už jaderným či konvenčním, který by ohrožoval existenci země. V dokumentu se ale také konstatuje, že pravděpodobnost zahájení totální války proti Rusku klesá. Dalším novým bodem v doktríně je to, že jedním z ruských vojenských cílů je ochrana národních zájmů v arktické oblasti.⁷⁸

---

⁷⁵ . Minsk Protocol [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>

⁷⁶ . Po dohodě z Minska teď není třeba mluvit o sankcích, řekl Sobotka. ČTK [online]. 2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/po-dohode-z-minska-ted-neni-treba-mluvit-o-sankcich-rekl-sobotka/1180666>

⁷⁷ PUTIN, Vladimír. Военная доктрина Российской Федерации. In: Kremlin.ru [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://static.kremlin.ru/media/events/files/41d527556bec8deb3530.pdf>

⁷⁸ . Putin schválil novou doktrínu: NATO je pro Rusko hlavní nebezpečí. ČTK [online]. roč. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/putin-schvalil-novou-doktrinu-nato-je-pro-rusko-hlavni-nebezpeci/1162520>

Na závěr kapitoly přidávám její shrnutí. Stručný historický úvod je pro pochopení důležitosti jednotlivých prvků analýzy nezbytný. Všechny výše uvedené události jsou totiž v pozadí událostí, které se na Ukrajině děly v průběhu celého února a dějí se i dnes. Tyto události ovlivňují dění na Ukrajině, ovlivňují počet obětí a jejich zobrazení v médiích. Silný vliv Ruska na dění na Ukrajině je nutno vnímat při čtení i analýze zpravodajské agentury RIA Novosti, ve zpravodajství agentury AP je pak nutno hledat případnou snahu o ovlivnění názoru amerických občanů na konflikt na Ukrajině. Snaha ovlivnit názor čtenářů na dění na Ukrajině a neposkytnout všem obětem stejný prostor může být také ve zpravodajství agentur BBC a Reuters. Důležitost konfliktu pro celý vývoj Evropy si dnes možná málokdo uvědomuje, o to důležitější však budou podobné analýzy.

7.2 Geopolitické dělení Ukrajiny

Když je řeč o ukrajinském konfliktu a politický vývoj posledních let jsem se již pokusil stručně nastínit v předchozí kapitole, je třeba zmínit také geografické rozdělení Ukrajiny. Ukrajina se geopoliticky dělí na dvacet čtyři oblastí, jednu autonomní republiku a dvě města se speciálním statutem. Boje probíhají převážně v oblasti zvané Donbas. Donbas zahrnuje dnešní Doněckou a Luhanskou oblast, východní část Dněpropetrovské oblasti (okolí Pavlohradu) a také západní část Rostovské oblasti náležící k Ruské federaci. Na jihu zasahuje k Azovskému moři. Největším městem a centrem Donbasu, který je jednou z největších evropských aglomerací, je Doněck (1 milion obyvatel). Další velká města jsou Luhansk/rusky Lugansk (450 000 obyvatel), azovský přístav Mariupol (480 000 obyvatel), dále Makijivka/Makejevka (373 000 obyvatel), Horlivka/Gorlovka (275 000 obyvatel) a také ruské město Šachty (234 000 obyvatel) a jeho okolí. Největší boje probíhají poblíž měst Doněck a Luhansk.

8. Oběti konfliktu – prostor vymezený mrtvým

V následující kapitole uvádím průběh a výsledky analýzy zpravodajství výše uvedených zpravodajských agentur o obětech ukrajinského konfliktu v lednu roku 2015. Navzdory proklamovaným snahám o postihnoutí tématu co možná nejobširněji jsem musel vzorek sledovaných výrazů omezit. Věnovat se například jen výrazu Ukrajina by bylo na samostatnou práci.

8.1 Průběh analýzy

K analýze jsem použil z největší části počítačový program FeedReader, který po správném nastavení shromažďuje zpravodajské texty ze zpravodajských serverů a stahuje je do počítače. Funguje na technologii RSS. Jedná se o službu Really Simple Syndication (tedy RSS), která slouží ke sledování novinek a změn v rámci nějakého informačního zdroje: zpravodajského portálu, blogu, videokanálu nebo třeba korespondence. Podstata RSS technologie spočívá v tom, že poskytovatel informací vytváří na svém serveru soubor XML, který obsahuje seznam všech aktuálních článků. Čtenář si pak může díky RSS vybírat články z nejrůznějších zdrojů z celého světa a stává se tak v jistém slova smyslu šéfditorem svých vlastních novin.⁷⁹ Pokud jsou na serveru agentur dvě sdělení s totožným obsahem, ale v souboru XML jsou uvedeny jako dvě položky, program je automaticky určuje jako dva texty. Takovéto texty jsem musel ručně filtrovat, zkoumat jejich totožnost a případně mazat.

Za měsíc leden roku 2015 vydala britská agentura BBC ve své sekci World celkem 2 354 článků, americká agentura Associated Press – World 1 607 článků, britská Reuters ve své sekci World News 1 495 článků a ruská RIA Novosti – World celkem 6 059 článků. Za celý měsíc leden tedy výše uvedené zpravodajské agentury vydaly ve svých sekcích věnujících se zpravodajství ze světa 11 515 článků.

Všechny tyto zpravodajské texty (11 515) jsem zálohoval a následně kontroloval taky na internetových stránkách serverů. Obrovské množství článků představovalo problém, denně se totiž jedná průměrně o 371,5 článků. K filtraci jsem použil některá klíčová slova, jako jsou

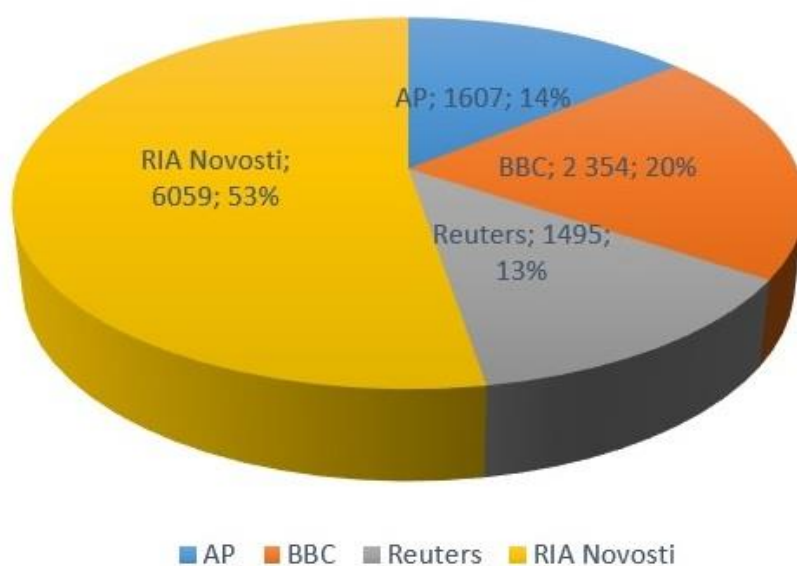
---

⁷⁹ OSVALDOVÁ, Barbora - NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice - ČERMÁK, Miloš. Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky: proměny a perspektivy žurnalistiky v epoše digitálních médií aneb nová média teoreticky i prakticky. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2009. 195 s. ISBN 978-80-246-1684-1. s. 152

například Islámský stát, Nigérie, arab, Mexiko, Jižní Korea, Egypt a mnohá další, abych oddělil texty, které se zajisté ukrajinského konfliktu a jeho obětí netýkají. Dalším menším problémem byl jazyk, ve kterém agentury primárně informují. Zpravodajství agentur Associated Press, BBC a Reuters je v anglickém jazyce, RIA Novosti vydává zpravodajství v ruském jazyce. Zpravodajská sdělení jsem procházel jedno po druhém, mazal ta, která se konfliktu na Ukrajině a jeho obětí netýkají a ponechával pouze sdělení k tématu.

Graf č. 1

Celkový počet zpravodajských sdělení

8.2 Počet zpravodajských článků věnujících se obětem konfliktu

8.2.1 Původní záměr

Původním záměrem této práce, při analýze mediálních sdělení vybraných agentur, bylo zaměřit se na oběti konfliktu jen v titulku a perexu, případně v prvních odstavcích sdělení. U anglicky píšících agentur, tedy u AP, BBC a Reuters, by se však jednalo pouze o velice málo sdělení a výsledky analýzy by nebyly dostačující. V průběhu práce jsem se tedy musel zaměřit na celé obsahy sdělení u všech agentur. Agentura Associated press vydala v lednu celkem 28 zpravodajských sdělení týkajících se obětí ukrajinského konfliktu. Zaměřovala se především na události s větším počtem mrtvých.

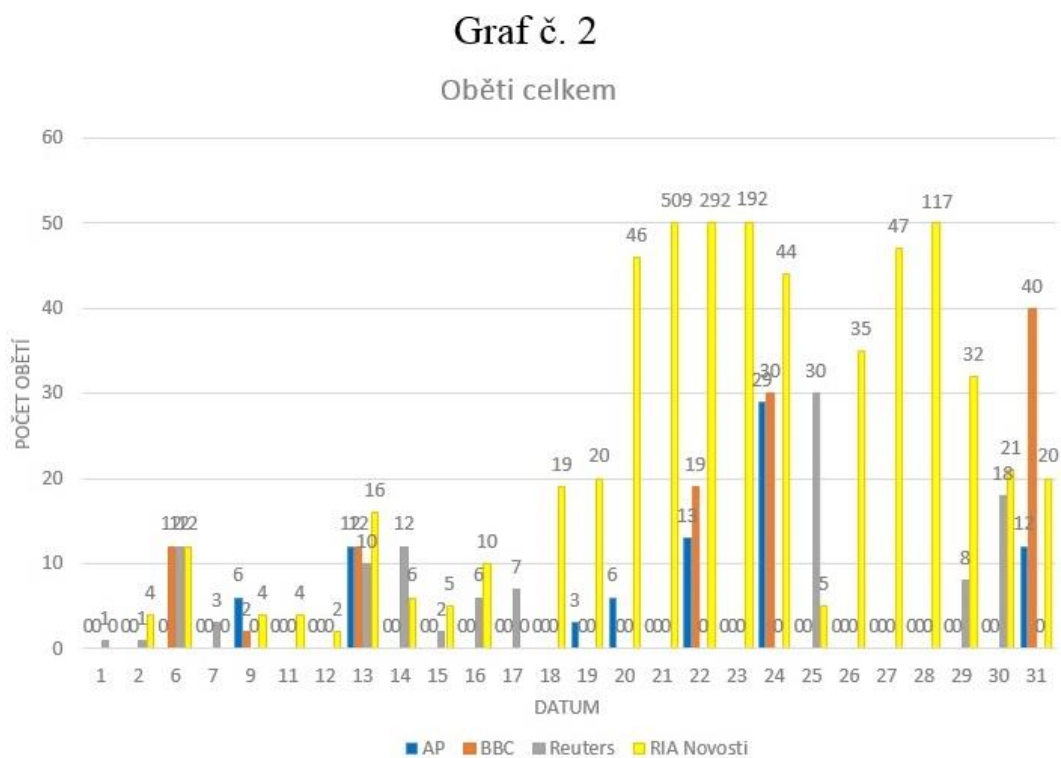
Agentura BBC publikovala v lednu celkem 22 zpravodajských sdělení, ve kterých se vyskytly zmínky o obětech konfliktu. V naprosté většině případů se jednalo o rekapitulaci dříve známých faktů. Šestého ledna BBC uvedla, že od začátku konfliktu na Ukrajině zemřelo 5 000 lidí. Devátého však pod videem uváděla „jen“ 4 000 obětí. Třináctého, patnáctého a osmnáctého uváděla 4 700 obětí, dvacátého už to bylo 4 800 obětí a zároveň uvedla, že od září (od Minských dohod) roku 2014 zemřelo 1 400 lidí. Na 5 000 obětí se podle BBC počet mrtvých dostal 23. ledna a tuto informaci uváděla britská agentura nadále. Souhrnnou informaci o celkových obětech od začátku konfliktu uvedla BBC celkem ve čtrnácti případech, tedy v 64 % všech článků o obětech konfliktu. Dalším prvkem ve zpravodajství BBC byly přiložené mapy. Mapa východní Ukrajiny se objevila na konci šestnácti článků, tedy u 73 % článků o obětech. Dalším zajímavým prvkem bylo uvedení souhrnných statistik od začátku krize na východě Ukrajiny. Sesumarizované informace o počtu lidí žijících v oblasti konfliktu, počtu vysoce ohrožených lidí, počtu lidí, kteří opustili své domovy, počtu mrtvých, raněných a počtu mrtvých dětí v průběhu konfliktu se prvně objevily 20. ledna a následně pak ještě v pěti případech.

Podobně je na tom agentura Reuters. Některé z obětí konfliktu byly uvedeny celkem v jednačtyřiceti zprávách. Až do 17. ledna uváděla agentura Reuters také dvanáct bodů Minských dohod, které mají všechny strany konfliktu dodržovat. Po událostech 18. ledna se už těchto dvanáct bodů nezmiňovalo. Téměř ve všech článcích byl uveden dosavadní počet obětí celého konfliktu. Z původních 4 700 mrtvých se tento počet dostal až na více než 5000 mrtvých. Informaci o obětech obsahovalo 27 sdělení, což je 66% všech zpráv. Tato informace však byla uvedena například ve zprávách informujících o ukrajinské půjčce, o jednání Angely Merkelové s Vladimírem Putinem, o sankcích a dokonce o stíhání bývalého prezidenta Janukovyče Interpolem. Třidvacátého ledna vydala agentura Reuters zprávu o shrnutí konfliktu mezinárodní Organizací spojených národů, která označuje leden za „most deadly period“, tedy období s nejvíce mrtvými.

Ruská RIA byla v počtu zpravodajských sdělení týkajících se úmrtí na Ukrajině v důsledku konfliktu neaktivnější. Za leden vydala celkem 173 textů, kde hlavním tématem byly oběti konfliktu.

8.3 Počet obětí konfliktu

Zobrazovat mrtvé oběti jen jako čísla v grafu by se sice někomu mohlo zdát nevkusné a do jisté míry i neetické, pro účely výzkumu se tomu však vyhnout bohužel nedá. V grafu č. 2 jsem vynechal dny, ve kterých nebyla hlášena ani jedna nová oběť konfliktu a pro přehlednost grafu jsem ve dnech 21., 22., 23. a 29. ledna zaměnil počty obětí hlášené agenturou RIA Novosti za hodnotu 50. Hlášených obětí bylo ve výše zmíněné dny postupně 509, 292, 192 a 117.

Jako první jsem se zaměřil na celkový počet nově hlášených obětí v jednotlivých agenturách bez rozdílu. Počet nově hlášených obětí se u jednotlivých agentur výrazně liší. V prvním grafu⁸⁰ jde jasně vidět nepoměr mezi počty hlášených obětí konfliktu agenturou RIA Novosti a ostatními agenturami. Namísto hodnoty 50 je tedy nutno si v tyto dny dosadit hodnoty několikrát vyšší. V grafu jde jasně vidět náš předpoklad, tedy že ruská RIA Novosti informovala o nových obětech konfliktu nejvíce. Agentura Reuters pak ve většině svých textů

⁸⁰ Všechny tabulky a grafy uvedené v textu jsou ve větší podobě připojeny v Přílohách.

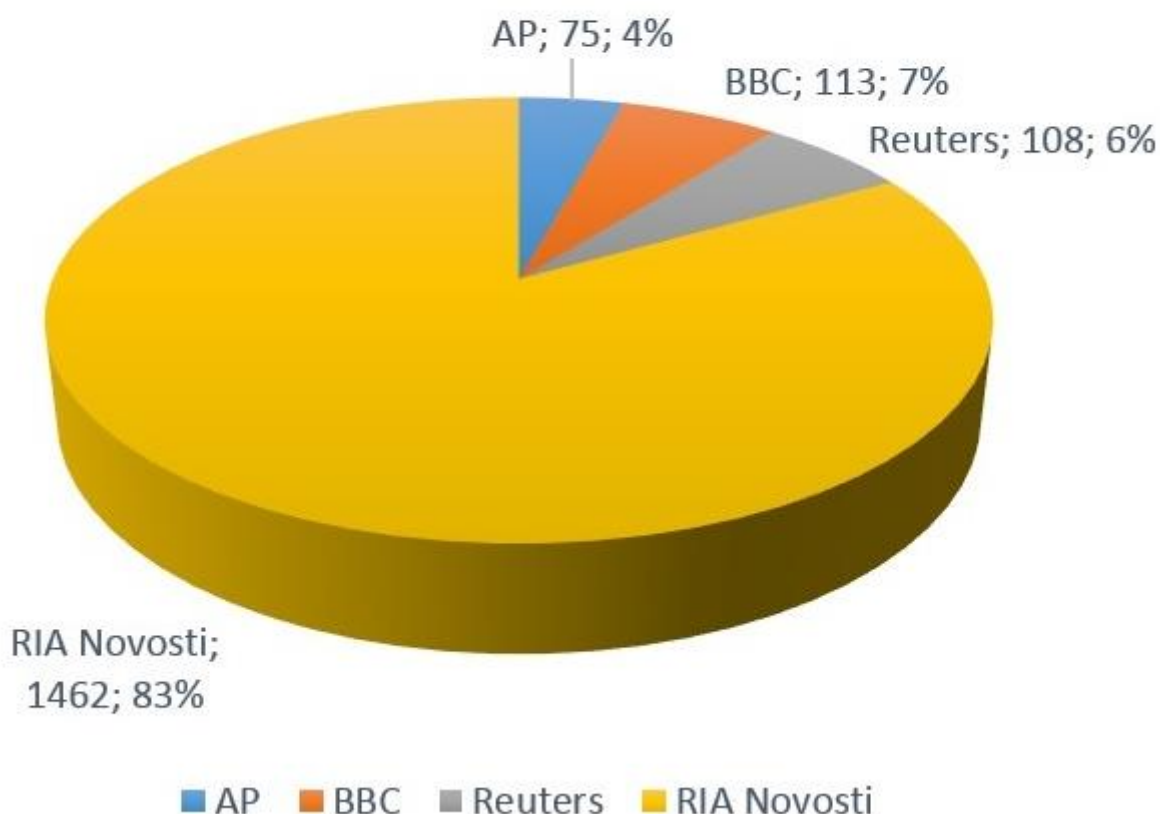
uváděla počet mrtvých na Ukrajině od začátku konfliktu. Jednalo se však jen o doplňující informaci.

8.4 Nové oběti konfliktu

Nových obětí bylo pak za celý měsíc hlášeno jednotlivými agenturami následovně: Associated Press 75, BBC 113, Reuters 108 a RIA Novosti 1 462.

Graf č. 3

Nových obětí celkem

RIA Novosti informovala o nových obětech vcelku rovnoměrně od zdrojů, které jsem pro stručnost rozdělil do dvou skupin. První skupinu jsem označil jako Ukrajina a patří do ní tzv. proukrajínští činitelé, například ukrajinské ministerstvo vnitra, ministr obrany a jeho mluvčí Lysenko atd. Druhou skupinu, označenou jako Separatisté, tvoří dohromady vrcholní představitelé Doněcké lidové republiky, Luhanské lidové republiky, starostové separatisty ovládaných oblastí apod.

8.5 Významné události

8.5.1 První autobus

Samostatnou kapitolu si zaslouží tzv. „nehody“ prostředků veřejné hromadné dopravy. První z „nehod“, útok na linkový autobus, byla hlášena 13. ledna ze strany ministerstva vnitra Ukrajiny a jako první se o ní zmínila agentura RIA Novosti v 15:43 (SEČ)⁸¹, agentura Reuters hned minutu na to. Ministerstvo vnitra Ukrajiny hlásilo deset mrtvých civilistů. Této události byl věnován největší prostor ze všech lednových událostí týkajících se konfliktu na Ukrajině, celkem 29 samostatných článků, z nichž jen agentura RIA Novosti jich vydala v průběhu osmi dnů dvacet čtyři. Jedna strana obviňovala ze smrti civilistů druhou, OBSE se okamžitě pustila do vyšetřování. Jednalo se o linkový autobus s civilisty, který projížděl poblíž města Volnovacha. Prezident Porošenko vyhlásil 15. leden dnem smutku. Celá událost připomínala online reportáž. BBC k tématu napsala jeden obširný text, který mnohokrát aktualizovala. Reuters o výbuchu autobusu informovala už 13. ledna, přesný počet smrtelných obětí a raněných však přinesla až další den. Celkem této události věnovala tři samostatné texty.

8.5.2 Trolejbus v Doněcku

Druhou „nehodou“ dopravního prostředku, které byl věnován velký prostor ve všech agenturách, byl zásah trolejbusu a trolejbusové zastávky v centru Doněcku. O události z 22. ledna jako první informovalo vedení DLR, které uvedlo devět mrtvých civilistů. Počet obětí se v průběhu dne vyšplhal až na patnáct. Této události věnovala agentura RIA Novosti celkem třicet samostatných článků. Z toho osmnáct bylo tzv. proruských, čtyři proukrajinské a zbylých osm ze stran OBSE, doktorů, nebo novinářů. Na základě vyjádření představitelů Doněcké lidové republiky se spekulovalo, zda nešlo o krycí palbu ukrajinské armády, jejíž některé jednotky se tou dobou stahovaly z doněckého letiště.

8.5.3 Mariupol

Tématem, kterému byla věnována velká pozornost, byl také útok separatistických složek na město Mariupol. Ten začal 24. ledna a jako první o něm informovala agentura ruská agentura. Agentura Reuters o útoku na Mariupol informovala až další den v brzkých ranních hodinách. RIA o tomto ostřelování vydala celkem dvacet jedna článků. Jelikož bylo město pod kontrolou ukrajinských složek, jako první o ostřelování informoval ministr vnitra Ukrajiny v

---

⁸¹ Veškeré časy uváděné v tomto dokumentu znamenají středoevropský čas, tato zkratka tedy nebude v práci nadále užívána. Time and date [online]. [cit. 2015-06-23]. Dostupné z: <http://www.timeanddate.com/time/zones/cet>

Doněcké oblasti Vjačeslav Abrosin. Zabito mělo být deset civilistů a dvacet jich mělo být zraněno. V průběhu dne vzrostl počet mrtvých civilistů na třicet, zraněných jich mělo být 105.

BBC informovala o útoku na přístavní město Mariupol hned v sobotu 24. ledna. Z původního počtu deseti hlášených obětí ostřelování se dostala až na konečný počet třiceti mrtvých. Počet raněných BBC ani v jednom ze tří článků věnujících se ostřelování neuvedla, psala jen o desítkách raněných.

Agentura Reuters o útoku informovala 25. ledna ráno, uvedla 30 mrtvých civilistů a 83 dalších raněných. Tyto oběti se do konce měsíce ve zpravodajství britské agentury objevily ještě šestkrát. Reuters dokonce vydala prohlášení amerického prezidenta Baracka Obamy a ukrajinského prezidenta Petro Porošenka.

AP vydala k tomuto tématu sedm článků, což tvoří 24 % z celkového počtu 29 článků za měsíc leden.

Agentura	Počet mrtvých	Počet raněných	Počet článků o události
AP	30	95	7
BBC	30	desítky	3
Reuters	30	83	7
RIA	30	105	21

Počet smrtelných obětí konfliktu se ve všech agenturách shoduje, je však s podivem, že počet hlášených raněných je v jednotlivých agenturách rozdílný.

8.6 Prostor vymezený civilistům

Smrt civilní oběti vždy vyvolá v jakémkoli konfliktu větší reakci, než smrt členů ozbrojených sil. O tom, zda jedna ze stran využívala hlášení civilních obětí ve zpravodajství pro svůj prospěch, můžeme jen diskutovat. Pro přiblížení této problematiky v práci uvádím konkrétní čísla o počtu civilních obětí ve vybraných zpravodajských agenturách.

Agentura RIA Novosti informovala o 306 civilních obětech, přičemž povstalci jich nahlásili 229 a činovníci Ukrajiny 77.

Britská agentura BBC uvedla celkem 105 civilních obětí, z toho 61 jich hlásili povstalci a 36 stoupenci Ukrajiny. U osmi civilních obětí agentura BBC jako jediná neuvedla původce jejich nahlášení.

Reuters psala o 50 civilních obětech, z toho však ani o jedné oběti hlášené stranou separatistů.

AP informovala o 59 civilních obětech.

Agentura	Civilní oběti celkem	Civilní oběti na straně Ukrajiny	Civilní oběti na straně separatistů
AP	59	28	31
BBC	105	36	61
Reuters	50	50	0
RIA	306	77	229

Často se ve zpravodajství všech agentur objevovala hlášení také o raněných civilistech. Na straně vojáků dochází k různým zraněním poměrně často a jejich hlášení není tak časté. Na straně civilistů je tomu naopak.

Ruská RIA Novosti psala celkem o 666 raněných civilistech, povstalci hlásili 476 raněných a Ukrajina 190.

Agentura Reuters hlásila 137 obětí, úplně stejně jako BBC. Až na jednu malá dívku ve věku osmi let na straně separatistů se však jednalo pouze o hlášené raněné ze strany Ukrajiny. Nutno ale poznamenat, že v jeden den, při ostřelování města Mariupol, bylo hlášeno 83 raněných, agentura Reuters tedy raněným příliš prostoru neposkytla.

AP informovala o 78 raněných. Za celý měsíc šlo však jen o dvě sdělení, a to o 66 raněných vojáků na letišti v Doněcku 19. ledna a o 12 raněných civilistech v autobuse 13. ledna. Raněných civilistů tedy uvedla AP jen 13.

8.7 Hlášení ostřelování

Dalším prvkem, který se ve spojitosti s oběťmi ve zpravodajství agentury RIA často objevoval, bylo hlášení počtu ostřelování. V patnácti článcích bylo ze strany rebelů hlášeno dohromady 538 ostřelování. Celkem je to tedy 35,9 případů na každou zprávu, 17,4 na den v lednu a jeden článek, který zmiňuje ostřelování rebelů jednotkami ukrajinské armády na

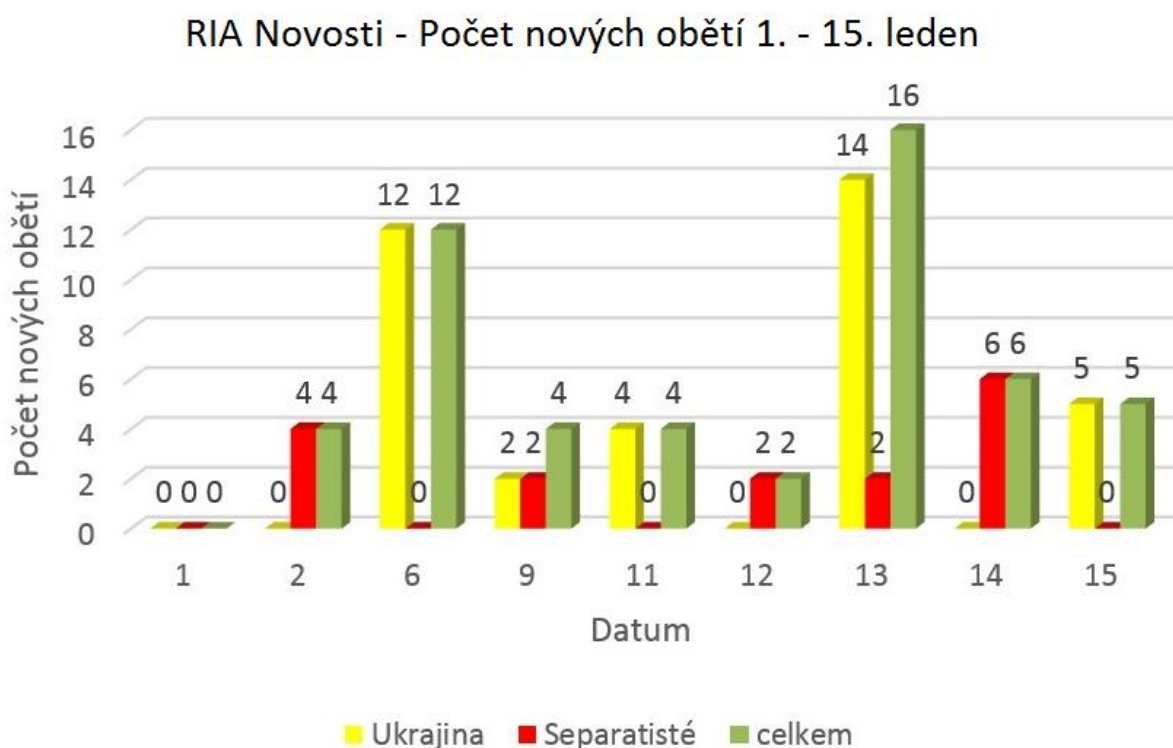

každého 2,1 dne. Ve zkratce se tedy dá říct, že ve zpravodajství agentury RIA Novosti se každý druhý den objevila zpráva o ostřelování rebelských měst ve spojitosti s oběťmi. O ostřelování měst pod kontrolou Ukrajiny se v souvislosti s oběťmi nepsalo ani jednou. Už jen tento fakt sám o sobě je velice znepokojující.

8.8 Oběti podle jejich nahlášení

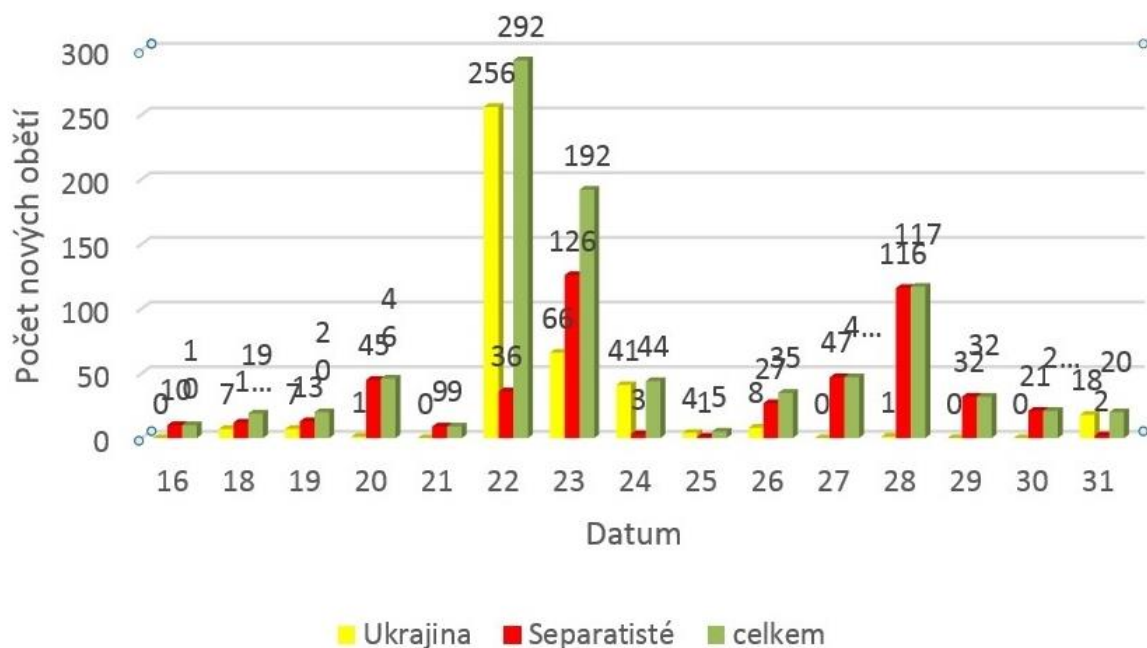
Podstatnou složku zpravodajství ruské agentury RIA tvořily zprávy o hlášení obětí. V lednu se výhradně obětem konfliktu věnovalo 166 článků, což je jen 0,03% z celkového počtu 6059 článků, které agentura ten měsíc vydala. Důležité je, kým byly dané oběti hlášeny. Celý měsíc jsem pro větší přehlednost rozdělil na dva samostatné grafy a opět do grafu nevedl 500 zabitých vojáků ukrajinské armády hlášených separatisty dne 21. ledna. První polovinu měsíce bylo nahlášeno celkem 53 obětí, z toho šestého ledna 12 mrtvých ukrajinských vojáků při nehodě a 13 civilních obětí ostřelování autobusu 13. ledna.

Graf č. 4

Graf č. 5

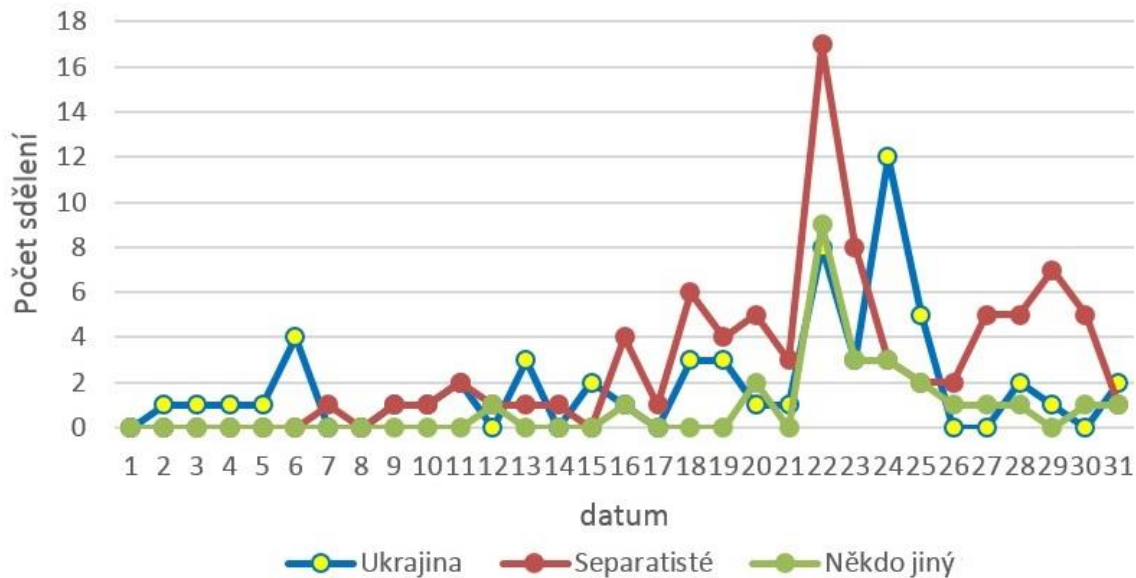
RIA Novosti - Počet nových obětí 16. - 31. leden

Jen prvního a osmého ledna nevyšel ani jeden článek o obětech konfliktu. Z grafu lze jasně vyčíst, že počet článků, ve kterých dostali prostor separatisté, se postupně zvyšoval. V sekci někdo jiný pak šlo převážně o pracovníky OBSE, OSN nebo lékaře, které nemůžeme zařadit na žádnou z proti sobě bojujících stran.

Graf č. 6

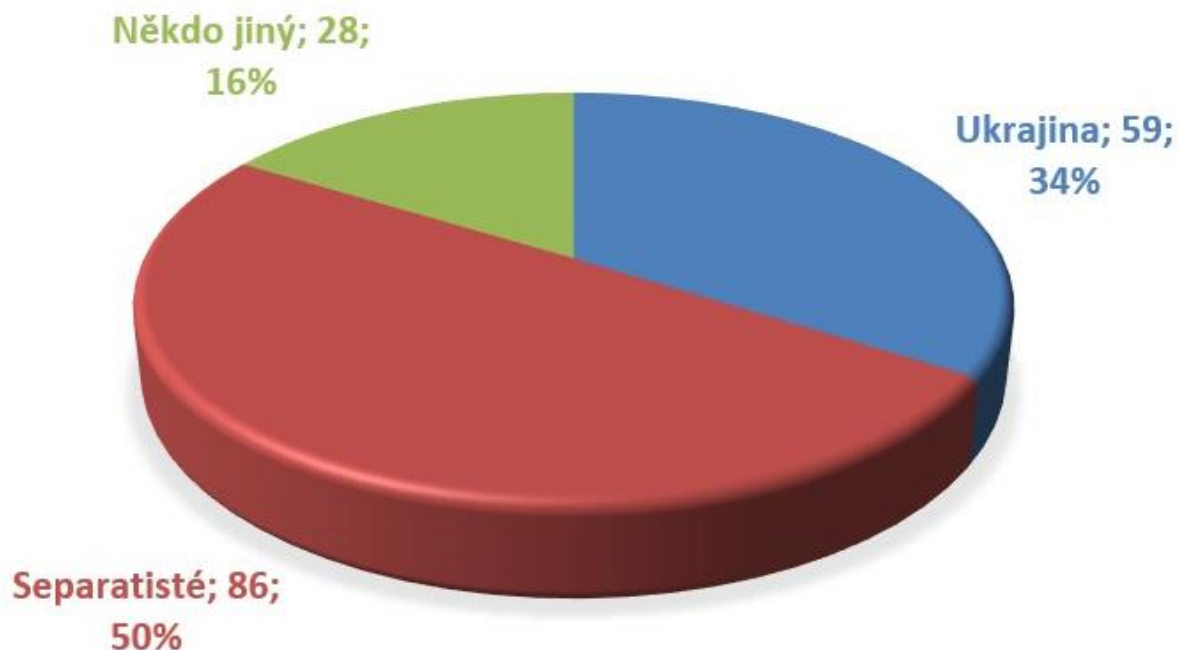
Počet sdělení o obětech v RIA

Zajímavé je srovnání počtu zpravodajských sdělení, která byla agenturou RIA v lednu uvedena. Vzhledem ke krátkým zprávám ruské agentury se dalo poměrně snadno stanovit, zda je sdělení proukrajinské, proruské, tedy ze strany separatistů, nebo ze strany nějaké z mezinárodních agentur, například OSN, WHO, OBSE atd. Na grafu jsou uvedeny pouze počty zpravodajských sdělení, nikoliv počty obětí. Z grafu jde jasny vyčíst, že největší počet sdělení v agentuře RIA Novosti byl ze strany separatistů. Největší výstupky v grafu jsou ze dne 22. ledna, kdy byl při ostřelování Doněcku zasažen minometnou střelou trolejbus. Této události se RIA věnovala ze všeho nejvíce. Druhý největší počet sdělení z 24. ledna pojednává o ostřelování Mariupolu. Konec měsíce však „patřil“ v agentuře RIA jednoznačně separatistům.

Graf č. 7

PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ ČLÁNKŮ PODLE PŮVODU - RIA

8.9 Civilní a vojenské oběti.

Agentura RIA - Ukrajina hlásila celkem 77 mrtvých civilistů, 75 svých mrtvých vojáků a 50 zabitých vojáků na straně separatistů. Stálý zástupce Ukrajiny v OSN dne 22. ledna uvedl, že „Nedodržení příměří vedlo k tomu, že Ukrajina ztratila 237 vojáků, bylo také zabito nejméně 148 civilistů.“ Tento článek poprvé obsahoval informační grafiku⁸² o počtu mrtvých a raněných na obou stranách konfliktu. Podobnou přílohu obsahovaly i jiné články. Oproti tomu separatisté hlásili 229 civilních obětí a jen 4 vojenské. Zabitých vojáků ukrajinské armády však separatisté hlásili 1980. Tento velký nepoměr na straně hlášených vojenských a civilních obětí na straně separatistů je nejspíš způsoben snahou separatistů být bráni jako strana, které je „ubližováno“, a na kterou se útočí. Obdobná situace je taky u hlášených zraněných. Ukrajinské síly hlásily 193 raněných civilistů a 277 raněných vojáků. Celkem 105 hlášených raněných civilistů, tedy 56 % všech hlášených raněných za celý měsíc, pak bylo

⁸² Příloha č. 1

hlášeno po ostřelování města Mariupol 24. ledna. Separatisté uvedli 476 raněných civilistů a jen 13 raněných vojáků. Zajímavé je také srovnání čísel hlášených těmito dvěma stranami s čísly, které přinesly Organizace spojených národů a Světová zdravotnická organizace. Mluvčí úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva uvedl v Ženevě dne 27. ledna, že si konflikt v oblasti Donbasu vyžádal už 5 187 mrtvých a 11 515 raněných.

AP uvedla civilních obětí na straně Ukrajiny celkem 67, civilních obětí na straně separatistů 49, zabitých vojáků ukrajinské armády 12 a ani jednoho zabitého vojáka separatistů.

BBC uvedla za leden celkem 46 ztrát na straně vojáků Ukrajiny, mrtvých milicionářů separatistů hlásila 25, civilistů na straně Ukrajiny uvedla 58 a civilistů na straně Doněcké lidové republiky pak dohromady 39. Jednalo se však často o duplicitní hlášené oběti a některé BBC neuváděla jako nové mrtvé, ale zmínila je z předchozích dnů.

Agentura Reuters informovala o padesáti civilních obětech a 58 obětech vojenských. Postupná eskalace konfliktu v průběhu ledna je jasně zřetelná při zobrazení počtu hlášených obětí.

8.10 Oběti podle jejich geografického umístění

Než se dostaneme k zobrazení obětí podle jejich údajného místa úmrtí, je nutné si co nejlépe popsat východní Ukrajinu. Pokusil jsem se o to už v kapitole s názvem Dělení Ukrajiny. O Doněcké lidové republice a Luhanské lidové republice jsem se již také zmínil výše v kapitole o historii Ukrajinsko-ruských vztahů. Oblasti ovládané Ukrajinou a separatisty se měnily, nelze tedy přiložit jen jednu mapu, na které budou všechny změny zaznamenány, a pro zobrazení všech změn by bylo zapotřebí přes padesát samostatných map.

RIA

Celkem u 199 obětí ve třinácti člancích agentury RIA byla jako místo úmrtí uvedena pouze oblast Donbas. Vzhledem k tomu, že Válka na východní Ukrajině je také označována za Válku v Donbasu a Donbas je název celé oblasti, na které konflikt probíhá, tyto oběti jsem do tabulky nemohl uvést.

Největší počet mrtvých byl hlášen na město Doněck. Jednalo se celkem o 127 + 237 hlášených obětí ve třiceti zpravodajských sděleních. Zmíněných 237 mrtvých jsou vojáci,

kteřé ohlásilo ukrajinské ministerstvo obrany v jeden den. Do statistiky jsem však nevedl 500 mrtvých ukrajinských vojáků, které hlásila DLR, protože tento počet nebyl nikým ověřen.

Dalším městem s druhým největším počtem ohlášených obětí byla Horlivka (Gorlovka). V deseti sděleních bylo ohlášeno celkem přes 140 mrtvých. V osmi textech je jasně uvedený počet 140, v jednom sdělení však počet není uvedený, namísto toho se píše jen o mnoho obětech. Ve městě Luhansk bylo hlášeno třicet mrtvých v pěti sděleních, Dzerzhinsk ohlásil 50 mrtvých, Mariupol 31, Dokučajivsk šest mrtvých, Dobalceve tři, Uglegorsk dva a po jednom mrtvém pak Novoazovsk a město s názvem Štěstí. Z celkového počtu 1462 obětí pak bylo u 1128 (včetně 237 a 500 hlášených v Doněcku) uvedeno místo úmrtí. Jde tedy o 77,2% obětí s jasně definovaným místem úmrtí. Agentuře RIA se však musí přičíst k dobru, že informovala suverénně o nejvíce mrtvých lidech na východní Ukrajině.

AP

AP informovala o 76 nových obětech. Zaměřila se především na „velké“ události, tedy na sestřelení autobusů a ostřelování Mariupolu. Do města Doněck hlásila 27 obětí, v Mariupolu 30, Luhansku 6 a Volnovachova 12. U 90,8 % obětí tedy agentura AP uvedla i místo jejich úmrtí.

BBC

BBC informovala v lednu celkem o 113 nových obětech. Z tohoto počtu bylo jako místo úmrtí uvedeno město Doněck u 51 lidí, Mariupol u 30 obětí a Dobaltseve u mladého chlapce a jeho otce, tedy u dvou obětí. BBC tedy nerozlišovala, zda byla úmrtí na letišti, nebo v okolí města. Celkem u 83 obětí britská agentura uvedla místo jejich úmrtí. U velkého počtu obětí, přesně u třiceti obětí, což je 26,5 %, BBC místo úmrtí nevedla.

Reuters

Agentura Reuters dělala rozdíl mezi mrtvými na doněckém letišti a oběťmi jinde v okolí Doněcku nebo přímo ve městě. Z celkového počtu 108 nových obětí, které agentura Reuters v lednu hlásila, jich bylo 25 hlášeno ve třech zpravodajských sděleních do města Doněck, na Mezinárodní letiště Doněck bylo pak v šesti sděleních hlášeno celkem 34 mrtvých. V přístavním Mariupolu mělo být zabito celkem 30 lidí a ve městě Vuhlehirsk byly hlášeny dvě oběti. Jednalo se o dva chlapce ve věku 7 a 16 let. Místo zabití bylo tedy uvedeno celkem u 91 ze všech 108 obětí. Jde tedy o 84,3 % obětí, u kterých bylo místo jejich smrti uvedeno.

Agentura	AP	BBC	Reuters	RIA
obětí s uvedeným místem úmrtí	90,8%	73,4%	84,3%	77,2%

Z výše uvedených informací lze snadno vyčíst, že ve zpravodajství všech agentur nebylo místo úmrtí zmiňováno stejně. Agentura Associated press zmiňovala původ obětí téměř ve všech svých textech, oproti tomu ve sděleních agentury BBC někdy docházelo ke generalizaci původů, nebo nebyl původ uveden.

8.11 Prostor vymezený dětským obětím

RIA - Jedenáctého ledna v deset hodin oznámilo ukrajinské ministerstvo vnitra smrt dvou žen a jedné čtrnáctileté dívky při ostřelování Luhansku separatistickými vojsky. Hned za devatenáct minut vyšlo prohlášení komisařky pro lidská práva Doněcké lidové republiky, Darije Morozovové, ve kterém uvádí, že za dobu konání konfliktu v Donbase zemřelo přes 2 200 lidí, z toho 35 dětí do věku osmnáct let. Další dětské oběti byly hlášeny ukrajinským ministerstvem obrany 18. ledna při ostřelování Uglehorsku. Jednalo se o dvě děti ve věku sedm a šestnáct let. Ve městě Horlivka pak měly podle zástupce velitele milicí DLR zemřít. 27. ledna dvě děti. Jejich věk nebyl uveden. Poslední den v lednu pak ruská agentura informovala o dalších úmrtích třech dětí. Jednalo se o prohlášení zástupce doněckých milicí, které bylo nezvykle uvedeno ve sdělení vedoucího pozorovatelů OBSE, který odsuzoval bombardování Doněcku. Dohromady tedy bylo ruskou zpravodajskou agenturou RIA Novosti v lednu hlášeno sedm dětských obětí konfliktu.

O dětských obětech informovala také BBC. Devatenáctého ledna, v textu o obětech civilních i vojenských, napsala o smrti mladého chlapce a jeho otce. Další den vydala BBC informace, které uvedla organizace OBSE. OBSE informovala o několika dětských obětech. Tyto děti měly zemřít při cestě do školy při ostřelování Doněcku. V lednu tedy BBC uvedla jednu konkrétní dětskou oběť. Přesná čísla však OBSE neuvedla

Associated Press – AP neuvedla za měsíc leden ani jednu dětskou oběť. Jedná se tak o jedinou z vybraných agentur, která ve svém zpravodajství dětské oběti neměla.

Agentura Reuters informovala v lednu o dvou dětských obětech. Bylo to osmnáctého ledna, kdy měli být ve městě Vahlehirsk zabiti dva bratři ve věku sedm a šestnáct let. Jejich osmiletá sestra byla jen zraněna a útok přežila. Žádné další oběti Reuters nehlásila.

Agentura	AP	BBC	Reuters	RIA
Počet dětských obětí	0	1	2	8

Jediné dětské oběti, které se objevily ve zpravodajství více agentur, byli dva chlapci ve věku sedm a šestnáct let, kteří zemřeli 18. ledna. Informovala o nich agentura RIA i agentura Reuters. Obě uvedly také jejich bydliště, tedy město Vuhlehirsk, které leží severovýchodně od Doněcku a způsob jejich úmrtí. Zemřít měli po explozi granátu. Agentura RIA informovala také o jejich zraněné sestře.

8.12 BBC a Day in pictures

Do sekce zpravodajské agentury BBC World patří také fotografie. Jedná se o sekci Day in pictures, tedy den v obrazech, do které jsou každý den vybrány nejlepší žurnalistické fotografie (pět až deset fotografií) za uplynulých dvacet čtyři hodin. Jedná se o zpravodajské fotografie s popiskou, které plní funkci článku. Za celý měsíc byla krize na východu Ukrajiny zobrazena na třech zpravodajských fotografiích. Prvně to bylo 22. ledna, tedy v den největšího počtu hlášených obětí a největšího počtu článků o konfliktu. Na fotce⁸³ byl trolejbus s rozbitým čelním sklem. Šlo o trolejbus, který byl zasažen téhož dne při ostřelování Doněcku minometnými granáty. Při události zemřelo třináct civilistů.

Druhou fotku⁸⁴ vybrala BBC 29. ledna. Jsou na ní dva muži skrývající se v podzemním krytu nedaleko Luhansku. Na poslední fotce⁸⁵ je muž utěšující svoji manželku po smrti sedmi civilistů. V popisku fotky je pak také uvedeno, že od začátku konfliktu bylo zabito více než 5000 lidí a také je na Ukrajině 1,2 milionu lidí, kteří opustili své domovy.

⁸³ Day in pictures: 22 January 2015. [Http://www.bbc.com](http://www.bbc.com) [online]. č. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/in-pictures-30934105>

⁸⁴ . Day in pictures: 29 January 2015. [Http://www.bbc.com](http://www.bbc.com) [online]. č. 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/in-pictures-31044990>

⁸⁵ Week in pictures. [Www.bbc.com](http://www.bbc.com) [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/in-pictures-31055566>

8.13 Další sledované výrazy

Součástí kvantitativní analýzy byla také filtrace podle klíčových slov jako například užití termínu válka (war, война) ve spojitosti s ukrajinským konfliktem. Agentura AP tento pojem nepoužila za celý leden roku 2015 ani jednou, BBC ve čtyřech případech (z toho třikrát v jednom dni), Reuters ve dvanácti případech a RIA Novosti celkem dvanáctkrát. V tomto případě jsem bral v úvahu všechny texty týkající se konfliktu na Ukrajině, tedy nejen ty věnující se obětem. Z výsledných informací se dá usuzovat jistá opatrnost agentur AP a BBC při užívání termínu válka.

Dalším vytyčeným výrazem, na který jsem se v titulku a perexu článků zaměřil, bylo jméno ruského prezidenta Vladimíra Putina. Výraz „Putin“ nebyl v souvislosti s ukrajinským konfliktem použit agenturou AP v lednu ani jednou, agentura BBC jej zmínila ve čtyřech případech, Reuters v šesti a RIA Novosti třicetkrát. Zde je ovšem nutno pozastavit se nad obsahovou stránkou textů ruské agentury. Ze třiceti zpravodajských sdělení je jich 27 jasně tzv. „proputinovských“. Co se jejich zaměření týče, rozdělil jsem je do následujících kategorií.

Putin diskutoval o řešení krize na Ukrajině	7
Putinovo vyjádření	10
Věřím Putinovi – autorita věří Putinovi	3
Putinův plán na mírové řešení na Ukrajině	7

(Putin a témata textů u agentury RIA Novosti)

Nutno je také zmínit relevanci jednotlivých zpravodajských sdělení. Osmého ledna vydala agentura RIA zprávu s titulkem „Český ministr zahraničních věcí věří, že Ruská federace nemá v úmyslu připojit k sobě Donbas (Глава МИД Чехии верит, что РФ не намерена присоединять Донбасс⁸⁶). Ministr zahraničí Lubomír Zaorálek přitom jen v rozhovoru pro rádio Impuls odpověděl na otázku redaktorky „Když Hollande říká, že mu prezident Putin řekl, že nechce anektovat východní Ukrajinu, tak mu věříte?“ slovy: „Věřím,

⁸⁶ Глава МИД Чехии верит, что РФ не намерена присоединять Донбасс. [online]. 2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://ria.ru/world/20150108/1041828043.html>

protože si myslím, že by to nebyl pro Rusko žádný dárek, mít východní Ukrajinu se všemi těmi obrovskými problémy, které tam dnes jsou. Už Krym se ukazuje být poměrně dost nákladná věc.“ Veškerá ostatní média, včetně českých, nechala tento výrok bez povšimnutí. Na tomto případu se dá vcelku dobře ukázat tendenční výběr informací.

8.14 Stopa českého prezidenta

Pro přiblížení způsobu informování a výběru informací českému čtenáři jsem do své práce zařadil také témata spojená s naším současným prezidentem. Miloš Zeman se ve zpravodajství agentury RIA Novosti objevil v devíti článcích týkajících se Ukrajiny. První článek je ze třetího ledna, kdy Miloš Zeman označil předsedu ukrajinské vlády Arsenij Jaceňuka ministrem války. Další sdělení ze čtvrtého ledna je o vystoupení našeho prezidenta v pořadu rádia Frekvence 1, kde mluvil například o sankcích proti Rusku a o ohrožení svrchovanosti České republiky. Další článek z téhož dne je pak o pochodu Banderovců na Ukrajině. Hned pátého ledna následovalo vyjádření ukrajinské ambasády v Praze, jež spočívá v plné podpoře územní celistvosti a nezávislosti Ukrajiny a v němž není pochyb o účasti Ruska v konfliktu na východě Ukrajiny.⁸⁷ Devátého ledna byl Miloš Zeman zmíněn z důvodu svých výroků na Banderovce. Následoval text z 10. ledna, kdy předseda zahraničního výboru ruské Státní dumy Alexej Puškov reagoval na Zemanova slova o Banderovcích. Zajímavé také je, že byl zmíněn názor bývalého českého senátora a soudce Jiřího Vyvadila, který 22. ledna označil výrok šéfa polské diplomacie ohledně osvobození Osvětlemi ukrajinskou armádou za „šílený“. Tohoto výroku si nevšímal ani přední česká média. Nutno ale podotknout, že 23. ledna byl zmíněn také bývalý český politik a ministr obrany a zahraničí Alexandr Vondra, který kritizoval Miloše Zemana a současnou vládu ČR za to, že jejich výroky diskreditují Českou republiku v očích USA. Posledním článkem, ve kterém byl Miloš Zeman zmíněn, je text z 26. ledna o právě začínajícím Terezínském fóru proti antisemitismu. Akce probíhá pod záštitou Pražského hradu.

---

⁸⁷ . Ruské ohlasy: Zemanovo hodnocení Ukrajiny je trefa do černého. [Http://www.ceskatelevize.cz](http://www.ceskatelevize.cz) [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z:<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/297138-ruske-ohlasy-zemanovo-hodnoceni-ukrajiny-je-trefa-do-cerneho/>

9. Závěr

Rozhodně se dá říct, že existuje rozdíl mezi zpravodajstvím a stylem informování u jednotlivých zpravodajských agentur, které byly předmětem zkoumání v této práci. Ruská agentura RIA Novosti informovala o obětech konfliktu v lednu 2015 zdaleka nejobšrněji. Nedá se však s jistotou říct, že by v jejím zpravodajství nebyl skrytý úmysl manipulovat se čtenářem. Největším překvapením pro mě však byl počet obětí, které jednotlivé agentury uvedly. Potvrdila se sice moje hypotéza z úvodu práce o největším počtu obětí ze strany agentury RIA, že však bude autorem 83% všech textů o obětech konfliktu, jsem nečekal. Dalším zkoumaným prvkem byl původce těchto hlášených úmrtí. Tyto původce jsem rozdělil do tří kategorií: Ukrajina, separatisté a někdo jiný. Potvrdila se také hypotéza na základě teorie zpravodajských hodnot, jednalo se o zprávy negativního rázu, nečekané, kulturně blízké, personalizované a se zapojením elitních národů nebo osob. Nedá se však říct, že by se v kterémkoliv zpravodajství jednalo o předem promyšlenou propagandu. Agentury věnovaly konfliktu téměř identický prostor, který svým rozsahem nijak nevybočoval od jiných aktuálních témat.

Některé informace uvedené v této práci vyvstaly na povrch až v průběhu samotné analýzy a s tématem – uznal jsem však za vhodné je uvést pro lepší pochopení souvislostí. Také aktualizace jednotlivých zpravodajských článků nebylo možné stíhat, není tedy jasné, jak vypadala úplně první zpráva, než došlo k jejímu doplnění.

Dalším zajímavým zjištěním byl fakt, že agentura Reuters uvedla padesát civilních obětí, ale ani jednu na straně separatistů. Jedná se však spíše o jinou terminologii při uvádění informací o mrtvých než o záměrné zamlčování informací. Zvýšený počet zpravodajských sdělení na konci měsíce ve všech agenturách kopíroval zvýšený počet civilních obětí. Dá se z toho tedy usuzovat, že pro média jsou mnohem zajímavější oběti civilní než oběti vojenské.

Vzhledem k velkému nepoměru v počtu článků o obětech konfliktu nelze s určitostí říct, že by obětem konfliktu nebyl poskytnut dostatečný prostor. Svě zpravodajství má však na oběti rozhodně nejvíce zaměřené agentura RIA Novosti. Oproti tomu zbylé agentury dávají přednost souhrnným zprávám, kde je hlavním tématem například ekonomická situace Ukrajiny a oběti nejsou vedeny jako hlavní téma těchto sdělení.

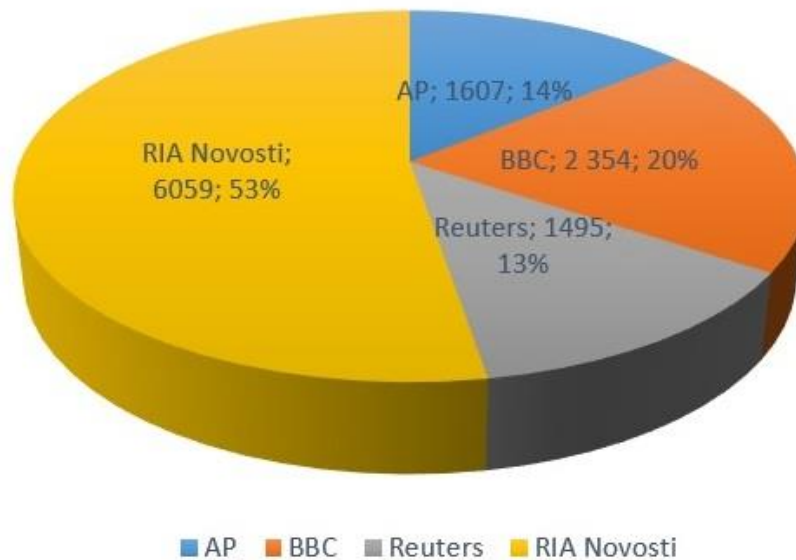
10. Možná rozšíření tématu

Historie Východní Ukrajiny by sama o sobě vydala na několik samostatných prací, ať už by se jednalo o národnostní osídlení od doby Kyjevské Rusi, v období nadvlády Polska a Litvy, po zániku ruského impéria nebo v období Sovětského svazu. Žádost Ukrajiny o zapojení se do NATO a EU, tedy téma snahy Ukrajiny zapojit se do uvedených organizací by samo o sobě také stačilo na samostatnou práci. Jelikož jsem se v práci zabýval jen zpravodajskými sděleními, která zmiňovala některé z obětí konfliktu, nemohl jsem zcela posoudit informace, které se objevily v textech, které oběti nezmiňovaly, ale konfliktu se týkaly. Šlo například o rozepře mezi prezidenty Putinem a Porošenkem, vyjádření Angely Merkelové, Baracka Obamy a dalších vrcholných představitelů nejvlivnějších států. Tento aspekt by byl určitě taky vhodný pro samostatnou práci.

8. Přílohy a grafy:

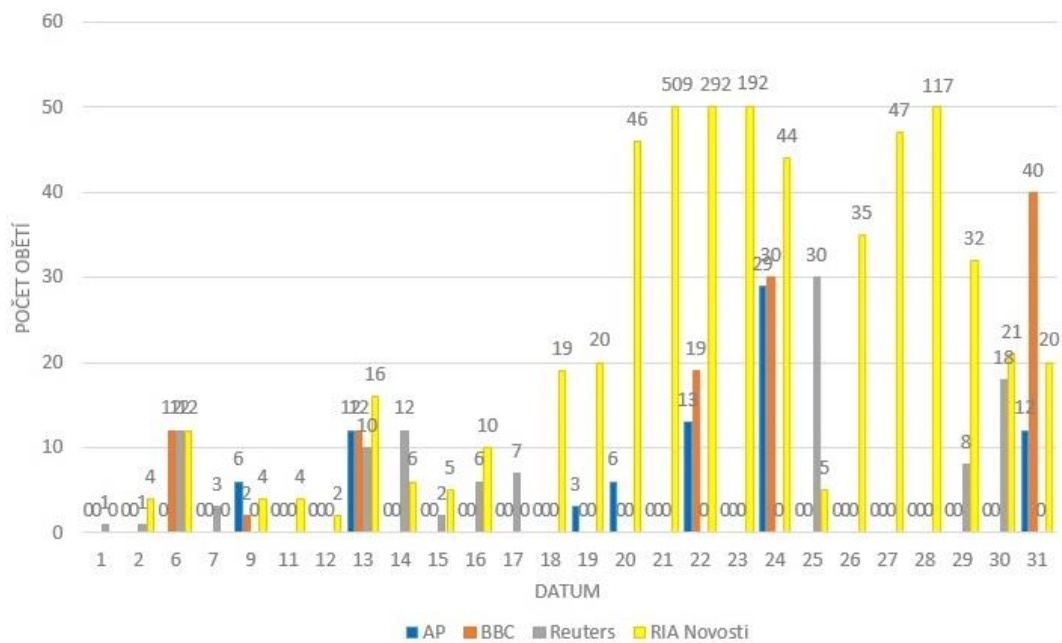
Graf č. 1

Celkový počet zpravodajských sdělení

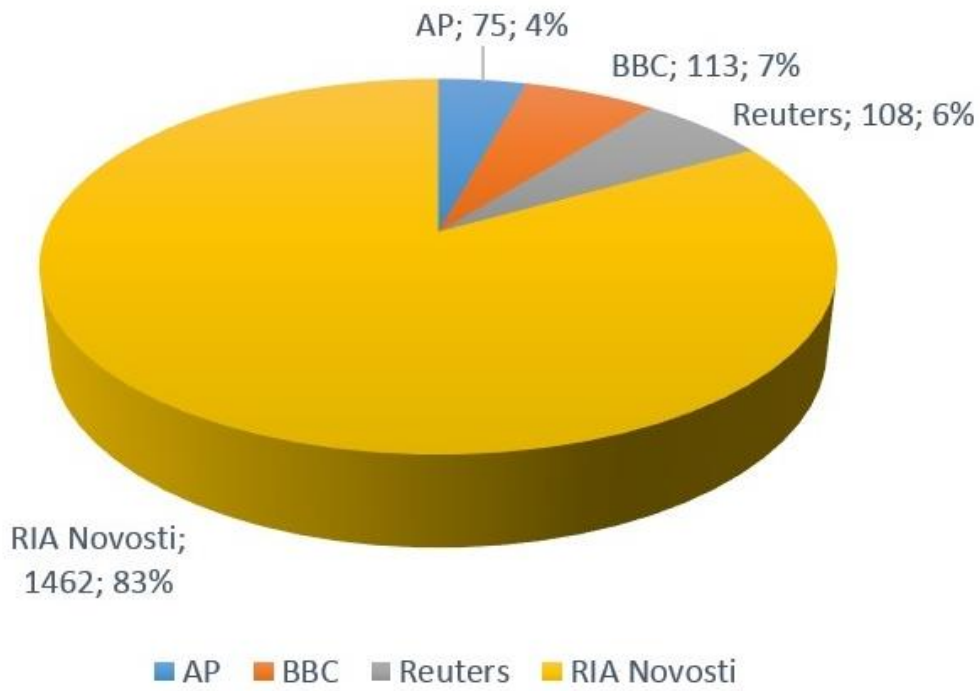
Graf č. 2

Oběti celkem

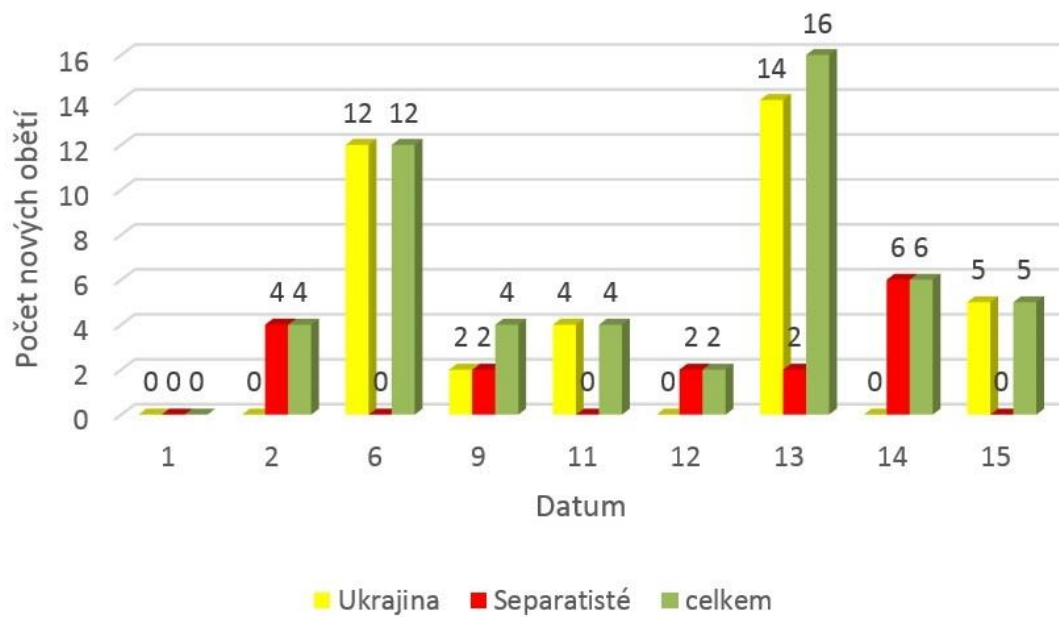
Graf č. 3

Nových obětí celkem

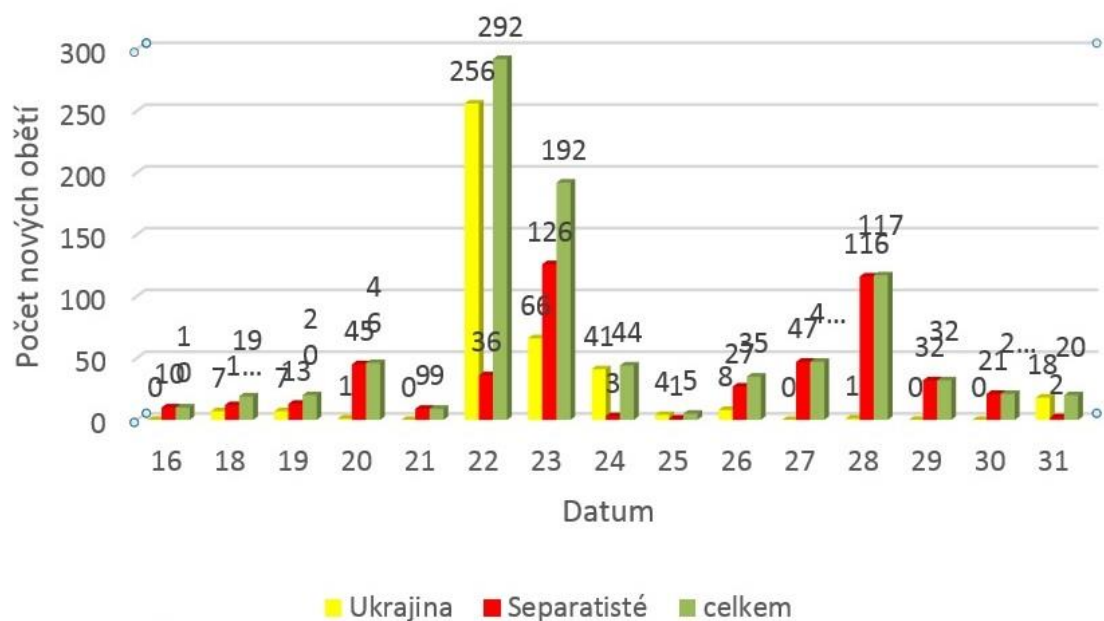
Graf č. 4

Počet nových obětí 1. - 15. leden

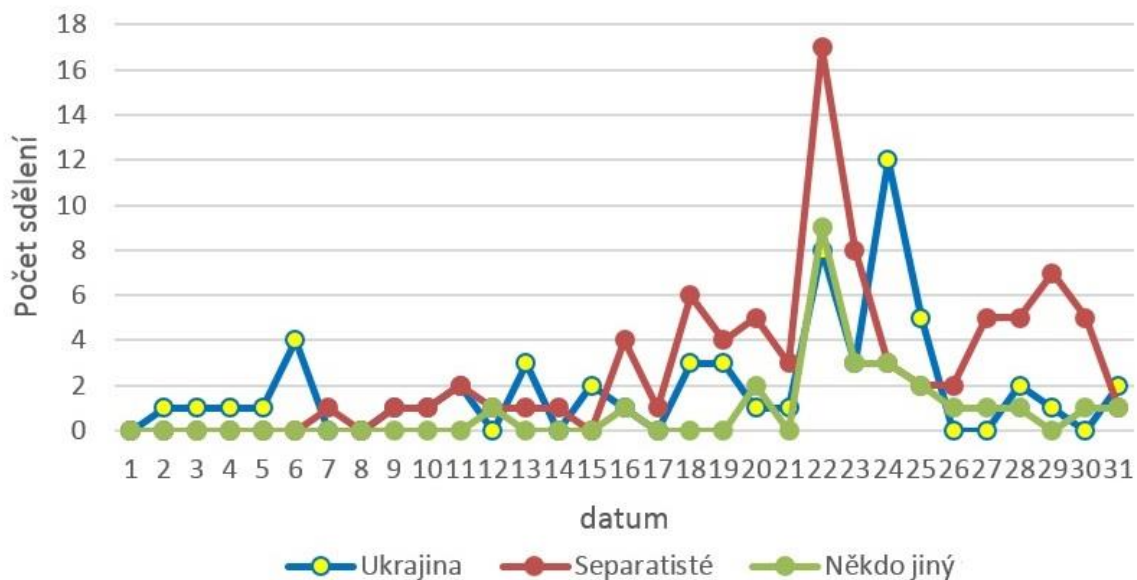
Graf č. 5

Počet nových obětí 16. - 31: leden

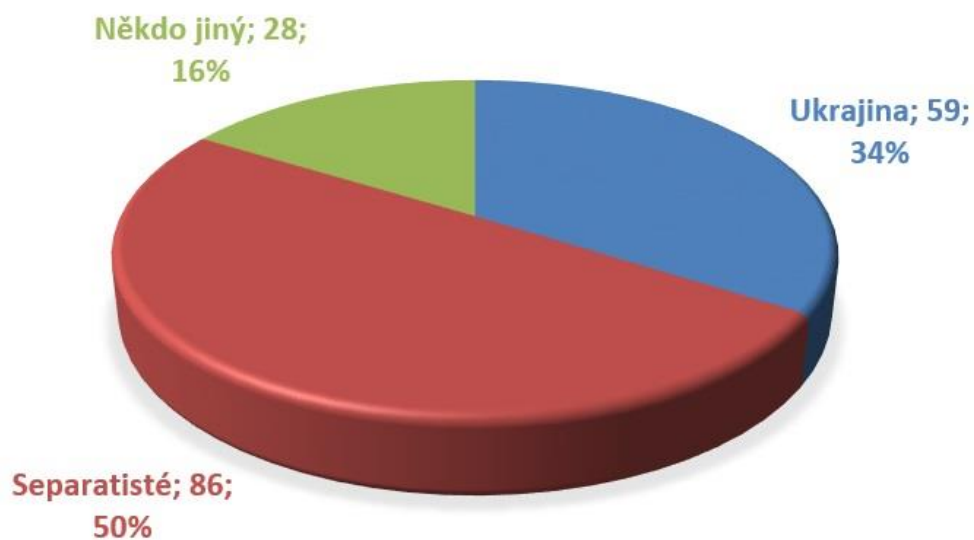
Graf č. 6

Počet sdělení o obětech v RIA

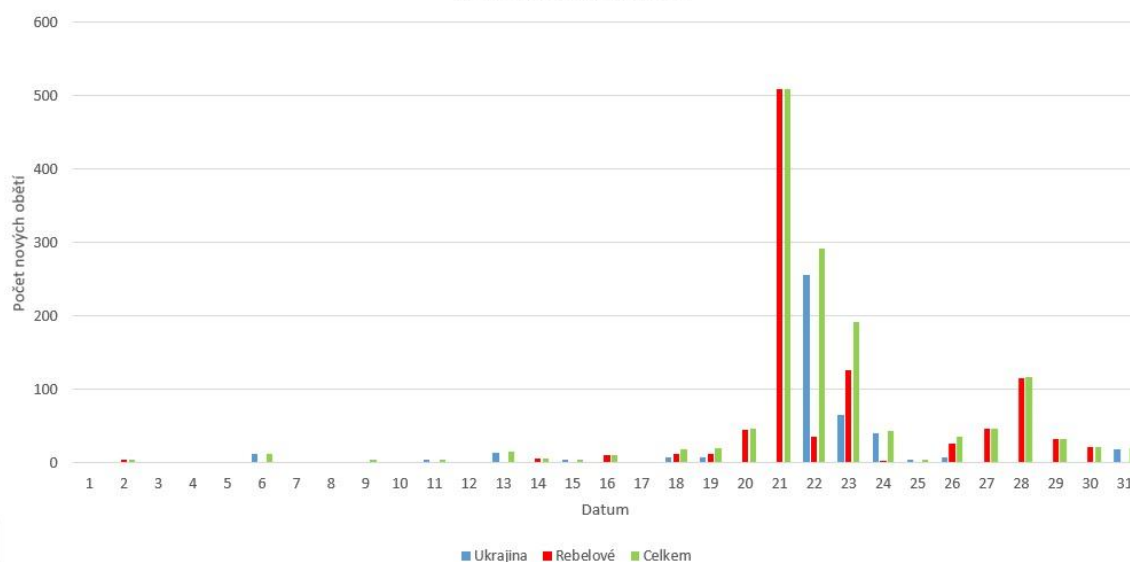
Graf č. 7

PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ ČLÁNKŮ PODLE PŮVODU - RIA

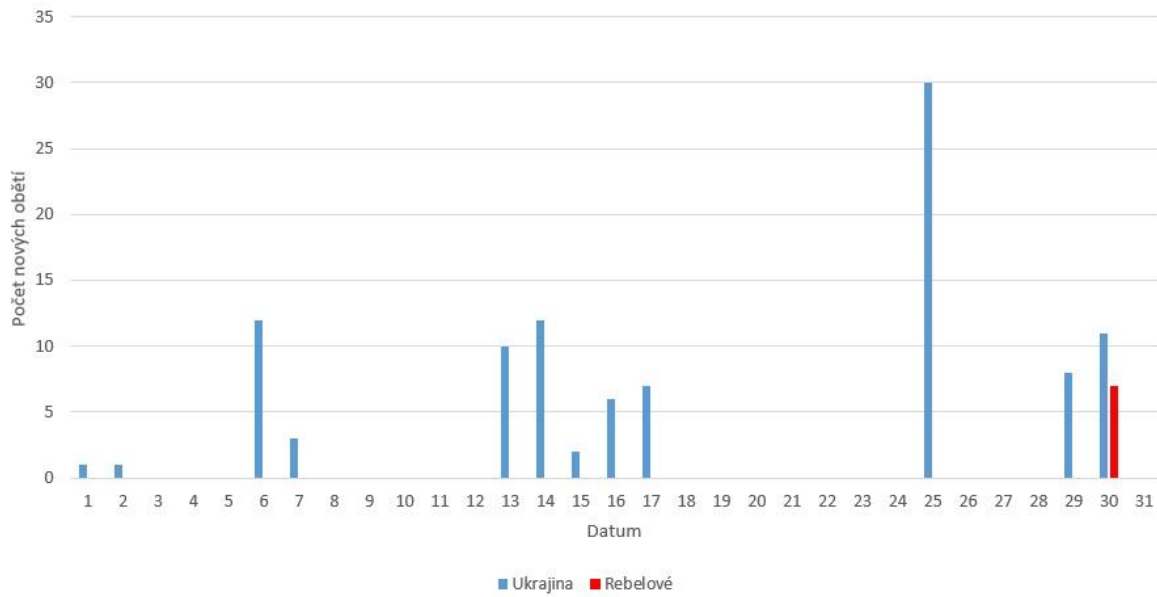
Graf č. 8

Nové oběti RIA Novosti

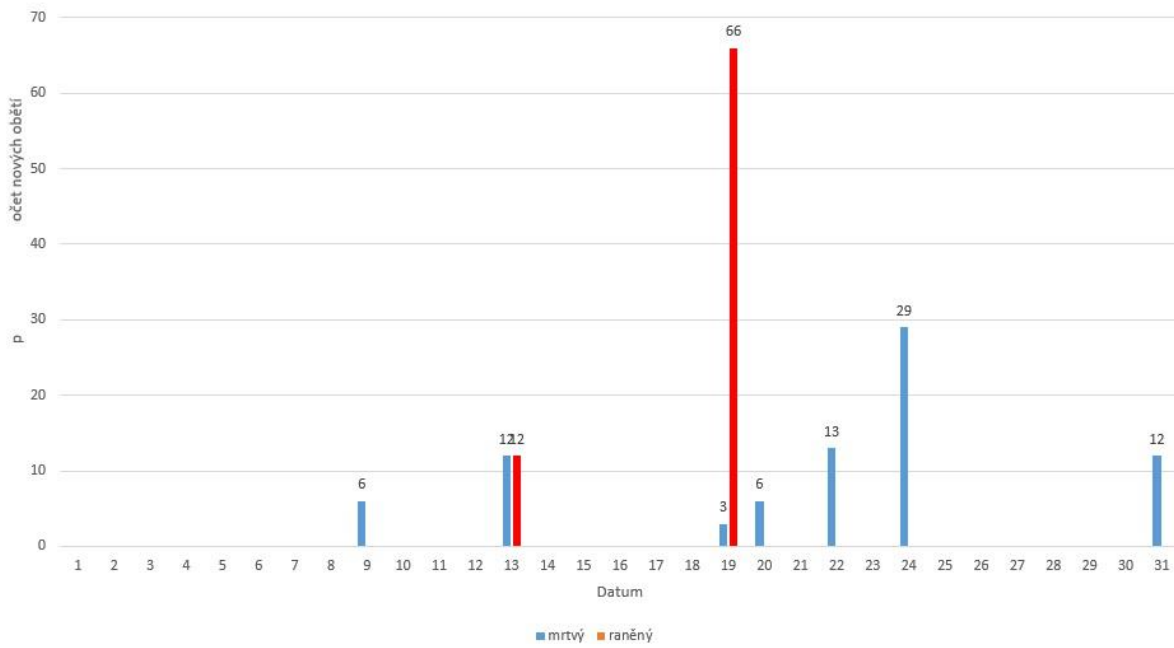

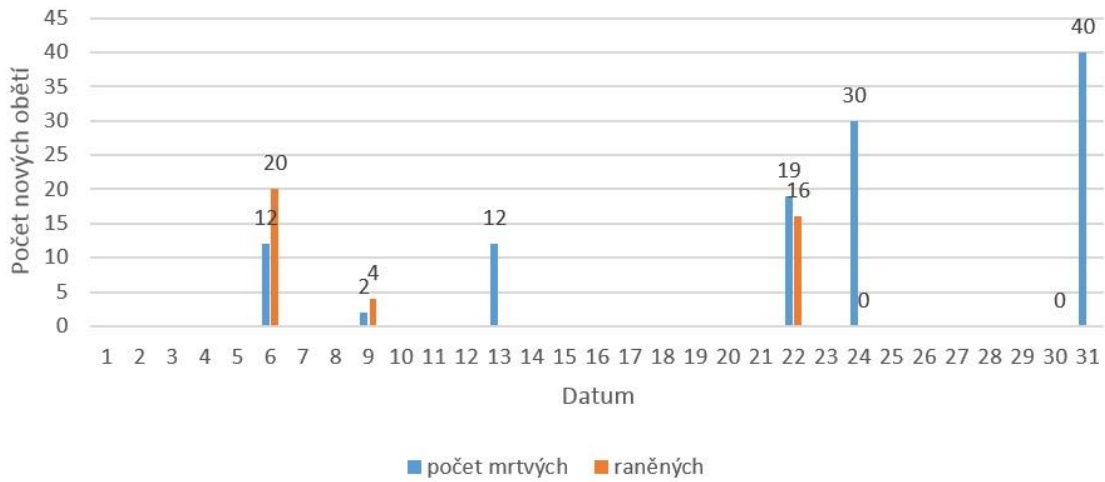
Graf č. 9
Nové oběti Reuters

Graf č. 10
Nové oběti Associated Press

Граф č. 11
Новé обěти BBC

Пříloha č. 1

Боевые действия в Донбассе

Украинские военные усилили обстрел Донецка и проводят спецоперацию в аэропорту города. В результате боевых действий и артобстрела повреждены жилые дома

- Перестрелки между украинскими силовиками и ополченцами
- Место крушения малейского Boeing 777 рейса MH17
- Продолжающиеся обстрелы городов и населенных пунктов
- Артиллерийские обстрелы позиций сторон
- Место подрыва рейсового автобуса под Волновозой
- Сильно пострадавшие города и населенные пункты

ВООРУЖЕННЫЕ СИЛЫ УКРАИНЫ | СИЛЫ ОПОЛЧЕНИЯ

ПОТЕРИ ЛЬВЯКОГО СОСТАВА И ГРАЖДАНСКОГО НАСЕЛЕНИЯ, ЧЕЛ.

917 погибших | 3 318 раненых | нет данных

По данным Минобороны Украины на 13.12.2014

>4 800 погибших | >10 500 раненых | >1 000 строений полностью либо частично разрушены и сожжены

По данным СЕ РФ

4 707 погибших | 10 322 раненых

По данным Управления Верховного комиссара ООН по правам человека

4 808 погибших | >10 500 раненых

По данным ВТО

>5 000 погибших | 10 000 раненых

По данным миссии ОБСЕ на Украине

МЕЖЕЦЬ

-1 000 000 человек вынуждены покинуть свои дома

По данным миссии ОБСЕ на Украине

>800 000 украинцев граждан, вынужденно покинувших юго-восток страны, находятся на территории России

По данным ФМС РФ

~1 200 жителей Донбасса ежедневно выезжают в Россию

5 000 000 человек затронуты конфликтом на юго-востоке Украины

По данным миссии ОБСЕ на Украине

ПОТЕРИ ВОЕННОЙ ТЕХНИКИ

>1 800 БМП, БТР и танков

По данным ДНР и ЛНР

22 воздушных судна, в т.ч.

- 5 вертолетов Ми-8
- 5 вертолетов Ми-24
- 6 штурмовиков Су-25
- 1 бомбардировщик Су-24
- 2 истребителя МиГ-29
- 1 транспортный самолет Ан-26
- 1 транспортный самолет Ан-30
- 1 транспортный самолет Ил-76

По данным Минобороны Украины

18/12/2014 14:21

9. Seznam použité literatury

- ANTALEVA, Natalia. Reports of 10-year-old killed in Ukraine 'made up'. BBC World News [online]. 2015 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z:<http://www.bbc.com/news/world-europe-32137302>
- BEDNÁŘ, Vojtěch. Internetová publicistika. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2011. 210 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1. s. 118
- BUREŠOVÁ, Zdenka (dis). Prostor vymezený mrtvým - Vývoj zpravodajství daného deníku o obětech v Iráku [rukopis]. 2008. 90 s., z toho 26 s. příloh. Bakalářská práce -- Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2008.
- BURNS, Lynette Sheridan. Žurnalistika :. Vyd. 1. Praha : Portál, 2004. 186 s. ISBN 8071788716.. str 63-64
- DARCHIASHVILI, Vakhtang et al. Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském prostoru. 1. vyd. Brno : Mezinárodní politologický ústav, 2006. 200 s. Studie (Mezinárodní politologický ústav); sv. 45. ISBN 8021041714.
- DIEHL, Jackson. Putin's unchallenged imperialism moves to Ukraine [online]. Washington, 2004 [cit. 2015-06-24]. Dostupné z:
<http://www.csmonitor.com/2004/1028/p09s02-coop.html>
- DISMAN, Miroslav. 2000. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.
- DVORCHAK, Robert J. Korejská válka 1950-1953 : dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press. 1. vyd. Brno : Jota, 1996. 317 s. Military (Jota). ISBN 8085617854.
- DVOŘÁKOVÁ, Martina (dis). Analýza vztahů NATO a Ruska v letech 2008-2012 [rukopis]. 2012. 62 s., 98 751 znaků. Bakalářská práce -- Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2012.
- FERDUS, Ondřej (dis). Ruská zahraniční politika vůči zemím bývalého Sovětského svazu a případová studie Ukrajiny [rukopis]. 2010. 54 s. (103 128 znaků). Bakalářská práce -- Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2010.
- GADAMER, Hans-Georg. Pravda a metoda. I, Nárys filosofické hermeneutiky. Vyd. 1. Praha : Triáda, 2010. 415 s. Paprsek ; sv. 18. ISBN 978-80-87256-04-6

- GOMBOS, Lubomír: Prezidentské volby na Ukrajině. Politologická revue, XI, 2005, č. 1
- HOLZER, Jan: Politický systém Ruska. - Hledání státu. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK) 2002, 220 s.
- HOLZNER, Steven - ŠINDELÁŘ, Jan. RSS : automatické doručování obsahu vašich WWW stránek. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2007. 278 s. Dostupné na internete: <http://toc.nkp.cz/NKC/200703/contents/nkc20071708543_1.pdf> ISBN 9788025114797.
- JÍLEK, V: Psaná publicistická sdelení v kontextu teorie komunikace. Olomouc: Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Katedra bohemistiky, 2004.
- JIRÁK, Jan - KÖPPLOVÁ, Barbara. Média a společnost :. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. 207 s. ISBN 8071786977.
- KUČHYŇKOVÁ Petra – ŠMÍD Tomáš (eds.): Rusko jako geopolitický aktér v postsovětském prostoru. Brno, Mezinárodní politologický ústav (IIPS) 2006, 200 s.
- KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 807184134X.
- KUZIO, Taras: Ukraine Is Not Russia: Comparing Youth Political Activism. SAIS Review, XXVI, 2006, č. 2, s. 72.
- LO, Bobo. Russian foreign policy in the post-Soviet era: reality, illusion, and mythmaking. New York: Palgrave Macmillan, 2002, ix, 223 p. ISBN 0333775937.
- MANKOFF, Jeffrey. Russian foreign policy: the return of great power politics. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 2009, xii, 359 p. ISBN 978-0-7425-5795-6.
- MCCOMBS, Maxwell E. Agenda setting : nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Vyd. 1. Praha : Portál, 2009. 251 s. Dostupné na internete: <http://toc.nkp.cz/NKC/200911/contents/nkc20091964627_1.pdf> ISBN 978-80-7367-591-2.
- MCQUAIL, Denis. 2007. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-338-3.

- MORRISON, John: The Russian-Ukrainian Relationship. *International Affairs*, 69, 1993, č. 4., s. 677-703. (<http://www.jstor.org/>)
- NIKODEM, Pavel (dis). *Evropeizace v mezinárodní identitě Evropské unie : Evropská volba Ukrajiny* [rukopis]. 2008. 8 s., 89 s. +. Diplomová práce -- Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2008.
- OSVALDOVÁ, Barbora - NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice - ČERMÁK, Miloš. *Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky: proměny a perspektivy žurnalistiky v epoše digitálních médií aneb nová média teoreticky i prakticky*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2009. 195 s. ISBN 978-80-246-1684-1.
- PUNCH, Keith F. 2008. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-381-9.
- PUTIN, Vladimír. *Военная доктрина Российской Федерации*. In: *Kremlin.ru* [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://static.kremlin.ru/media/events/files/41d527556bec8deb3530.pdf>
- RAJTR, Tomáš (dis). *Zákaz použití síly a hrozby silou v mezinárodním právu a jeho nesporné výjimky* [rukopis]. 2012. Diplomová práce -- Univerzita Palackého, Právnická fakulta, 2012.
- REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2004. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.
- SAKWA, Richard. *Russian politics and society*. 3rd ed. London : Routledge, 2002. xvii, 542 s. ISBN 9780415227537
- SCHULZ, Winfried – SCHERERcherer, Helmut – HAGEN, Lutz – REIFOVÁ, Irena – KONČELÍK, Jakub. 2004. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0827-8.
- SÍGL, Miroslav. *Co víme o smrti*. Vyd. 1. Praha : Epoque, 2006. 414 s. ISBN 8087027116
- ŠIMON, Jaroslav: *Ruské ekonomické zájmy ve službách velmocenské politiky*. *Mezinárodní politika*, XXX, 2006, č. 2, s. 4-5.
- ŠINDELÁŘOVÁ, B., VYMĚTAL, Š. 2006. *Novináři a neštěstí*. 1. vyd. Praha: Themis, 2006. ISBN 80-7312-039-9.

- STENT, Angela E. Restoration and revolution in Putin's foreign policy. *Europe-Asia Studies*, 2008, 60.6: 1089-1106.
- TRAMPOTA, Tomáš. 2006. *Zpravodajství*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-096-8.
- TYMOSHENKO, Yuliya. *Foreignaffairs.com* [online]. 2007 [cit. 2015-06-24].
- URBAN, J. 2001. *Zpravodajství v extrémních situacích*. In: *Zpravodajství v médiích*. Osvaldová, B. aj. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-248-2.

Internetové zdroje:

- Associated Press [online] URL: <http://ap.org>
- BBC [online] URL: <http://bbc.co.uk>
- Česká televize [online] URL: <http://ceskatelevize.cz>
- ČTK [online] URL: <http://ceskenoviny.cz>
- Evropská unie – portál o EU [online] URL: <http://euractiv.cz>
- Frankfurter Allgemeine Zeitung [online] URL: <http://faz.net>
- Google [online] URL: <http://google.com>
- Google Maps [online] URL: <http://maps.google.com>
- Huffington Post. [online] URL <http://huffingtonpost.com>
- Lidovky [online] URL: <http://lidovky.cz>
- Naše Ukrajina [online] URL: <http://razom.org.ua>
- NATO [online] URL: <http://nato.int>
- OBSE [online] URL: <http://osce.org>
- Oficiální stránky Kremlu [online] URL: <http://kremlin.ru>
- Stop Fake [online] URL: <http://stopfake.org>
- The Guardian [online] URL: <http://theguardian.com>

- The School of Russian and Asian Studies [online] URL: <http://sras.org>
- Stakeholders.com [online] URL: <http://stakeholders.force.com>
- Ukrajinský statistický úřad [online] URL: <http://ukrcensus.gov.ua/>
- Wikipedia [online] URL: <http://wikipedia.org>

10. Seznam zkratek

AP – Associated Press

BBC – British broadcast service

DLR – Doněcká lidová republika

EU – Evropská Unie

LLR – Luhanská lidová republika

NATO – Severoatlantická aliance North Atlantic Treaty Organization

OSN – Organizace spojených národů

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

RF – Ruská federace

RIA – Ruská informační agentura

SEČ – středoevropský čas

TASS – Tisková agentura Sovětského svazu

SNS – Společnost nezávislých států